

OKM/28/623/2017

Helsingin kaupunginkirjasto
30.4.2019**Valtakunnallisen kehittämistehtävän (VAKE) toimintakertomus 2018**

Sisällys

Valtakunnallisen kehittämistehtävän (VAKE) toimintakertomus 2018.....	1
1 Johdanto	2
2 Yleisiä haasteita ja tehtäviä	2
3 Rahoitus ja tilinpäätös	4
4 Kirjastot.fi-palvelut	4
4.1 Sisältö- ja tiedonhakupalvelut.....	4
Emosivusto	4
Frank-monihaku / SökSam	4
Kirjastohakemisto	5
Kirjasampo.fi / Boksampo.fi	5
Kirjasammon Sivupiiri	8
Mediakasvatus-pelit.....	9
Fono.fi.....	9
Musiikkikirjastot.fi, Musiikkikirjastot-osio	9
Kysy kirjastonhoitajalta	11
Makupalat.fi	13
Ekirjasto.....	14
Digi.kirjastot.fi	16
Biblioteken.fi	16
Libraries.fi.....	18
4.2. Ammattipalvelut	19
Hankkeet.kirjastot.fi	19
Palveluympäristön raportointipalvelu kirjastotoimelle.....	19
Tilastot.kirjastot.fi, Kaunokki.kirjastot.fi. Ykl.kirjastot.fi	20
Vaikuttavuus.kirjastot.fi	20
WebKake-kaukopalvelusovellus	20
5 Viestintä	21
5.1. Valtakunnallisen kehittämistehtävän viestintä	21
5.2 Kirjastokaista.fi.....	23
5.3 Kansainvälinen viestintä	27
6 Kansallinen yhteistyö.....	29
6.1 Kansallinen yhteistyö	29
6.1 Kaukopalvelu	31
8 Tilastoja ja palautetta.....	32

8.1. Google Analytics –istunnot 2018.....	32
8.2 Muita tilastoja.....	34
8.3 Sosiaalisen median tilastoja.....	36
8.4 Palautetta.....	37
9 Henkilökunta.....	38
9.1 Kirjastot.fi-toimitus	38
9.2 Valtakunnallinen kehittämissyksikkö	39
9.3 Kirjastot.fi-koordinaatioryhmä	40
9.3 Jäsenyydet työryhmissä	40
10 Opastukset, esitelmät, vierailut, yhteistyö	41
10.1 Koulutukset (Kirjastot.fi-palvelut)	41
10.2 Muut esitelmät, esittelyt ja luennot.....	42
10.3. Osallistuminen seminaareihin, kursseihin, koulutustilaisuuksiin	42
10.4 Vierailijat	44
10.4.1 Vierailut.....	44
10.5 Yhteistyö sidosryhmien kanssa.....	44
11 Julkaisut	45

1 Johdanto

Lain yleisistä kirjastoista mukaan (29.12.2016/1492) ”Yleisten kirjastojen toiminnan tasapuoliseksi tukemiseksi valtakunnallisella kehittämistehtävällä toteutetaan yleisten kirjastojen yhteisiä palveluja ja edistetään yleisten kirjastojen keskinäistä yhteistoimintaa” (7 §).

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen yleisistä kirjastoista (660/2017) mukaan Helsingin kaupunginkirjasto vastaa Valtakunnallisesta kehittämistehtävästä 1.1.2018 alkaen.

Valtakunnallinen kehittämistehtävä on organisoitu kaupunginkirjastossa Valtakunnalliselle kehittämissyksikölle 1.6.2017 alkaen.

Yksikkö tuottaa kirjastojen yhteisiä verkko- ja viestintäpalveluita sekä edistää kirjastojenvälistä kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä ja vastaa valtakunnallisesta kaukopalvelusta.

2 Yleisiä haasteita ja tehtäviä

Vuoden 2018 erityisenä haasteena oli alueellisten kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen verkoston ja valtakunnallisen kehittämistehtävän yhteistyön käynnistäminen. Yhteistyön mallit ja toimintatavat niin valtakunnallisesti kuin alueellisesti perustettiin vuoden 2018

aikana. Alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen verkoston toiminta toi myös uusia viestinnällisiä tehtäviä.

VAKE-kokonaisuuden hallinnan ja suorituskyvyn kannalta suurimmaksi haasteeksi muodostui kuitenkin uusien tehtävien ja niihin liittyvien odotusten yhdistäminen vakiintuneeseen ja kysynnältään kasvavaan verkkopalvelu- ja viestintätoimintaan. Sen osuus toiminnan vaatimista resursseista oli edelleen selvästi suurin:

Valtakunnallinen kehittämistehtävä 2018			
Kirjastot.fi-palvelutuotanto ja viestintä 13,5 htv	Kansainvälinen viestintä 0,6 htv	Kansallinen yhteistyö 1 htv	Kaukopalvelu 1,5 htv

Verkkopalveluiden tuottamisen näkökulmasta keskeisiä tehtäviä olivat EU:n tietosuojasetuksen kansallisten määräysten noudattaminen sekä käyttöliittymien mukauttaminen EU:n saavutettavuusdirektiivin mukaisesti. Tietosuojasetuksen noudattamisesta raportoitiin Helsingin kaupungille, tietosuojaselosteet päivitettiin sekä palveluihin ja niiden tilastointiin tehtiin tietosuojaa parantavia muutoksia.

Verkkopalveluiden saavutettavuuden parantamiseen panostettiin merkittävästi vuoden 2018 aikana. Vuoden alussa korjattiin saavutettavuustestauksessa havaitut puutteet Kysy kirjastonhoitajalta –palveluun, Monihakuun ja Kirjastot.fi-emosivustoon. Näistä kahdelle ensimmäiselle myönnettiin *Saavutettavuus huomioitu* -leima. Loppuvuonna saavutettavuustestaukset tehtiin Kirjasampo-, Kirjastokaista-, Musiikkikirjastot-, Kirjastohakemisto- ja eKirjasto-palveluihin sekä Vaikuttavuus-sivustolle. Testaukset toteutti Annanpura Oy, joka valittiin testaajaksi kilpailutuksen jälkeen.

Kirjastot.fi-verkkopalvelukokonaisuuden sisäistä sisältöintegraatiota ja tietoteknisen taustan rationalisointia jatkettiin. Sisältöjen käytön tarkempaa seurantaa varten otettiin testikäyttöön React & Share –palvelu ja uudeksi viestintäkanavaksi avattiin uutiskirje (Postiviidakko-palvelu).

Kirjastot.fi-sisältöjen indeksointi Finnaan ei edistynyt vuoden 2018 aikana, koska tarvittavaan rajapintatyöhön ei riittänyt aikaa eikä resursseja. Finna-palveluiden ja -viestinnän kehittäminen yhdessä Kansalliskirjaston ja Finna-kirjastojen kanssa jatkui tiiviisti vuonna 2018.

Valtakunnallinen kehittämistehtävän osalta kirjastopalveluiden liittämässä Suomi.fi-palveluihin ei tapahtunut uutta vuoden 2018 aikana. Sen sijaan erityisesti julkisen sektorin digipalveluihin liittyvän digineuvontatehtävän toteuttamisessa tehtiin aktiivisesti yhteistyötä kansallisten toimijoiden, kuten VM:n Auta-hankkeen, ja kirjastojen kanssa.

3 Rahoitus ja tilinpäätös

VAKE-toiminnan rahoitus haettiin opetus- ja kulttuuriministeriöltä ensimmäistä kertaa yhdellä hakemuksella. Toimintaan saatiin yksi avustuspäätös, mikä järkevöitti merkittävästi kokonaisuuden talouden hallintaa ja toiminnan seurantaan. VAKE-avustuksen lisäksi käytettävissä oli vanhojen hankeavustusten jatkoaikoja. Avustuksen käyttämättömät osuudet palautettiin ministeriölle. Kehittäminen-avustus käytettiin saavutettavuustestausten tilaamiseen avustuksen käyttötarkoituksen muutos –päätöksen mukaisesti. Hankerekisteri-avustuksesta maksettiin Hankerekisteri-VADI-tiedonsiirron selvitystyö.

Opetus- ja kulttuuriministeriön avustukset vuodelle 2018 euroa:

<i>Avustus</i>	<i>Myönnetty (/siirretty)</i>	<i>Avustuksen käyttöaika (/jatkoaika)</i>
VAKE	1 260 280	1.1.-31.12.2018
Kirjastot.fi-kehittäminen- jatko	11 366	1.1.2018 -31.8.2019
Kirjastokaista-viestintä-jatko	11 115	1.1.-31.3.2018
eKirjasto-jatko	18 969	1.1.-31.5.2018
Hankerekisteri-jatko	19 943	1.1.-31.5.2018

4 Kirjastot.fi-palvelut

4.1 Sisältö- ja tiedonhakupalvelut

Emosivusto

Saavutettavuus- ja tietosuojamuutosten lisäksi Kirjastot.fi-emosivustoon ei tehty varsinaisia muutoksia. Pro-osioon lisättiin Kirjastot ja kehittäminen –osio. Sen pohjalta käynnistettiin ammattitiedon esittämiskonseptin uudistamisen suunnittelu. Biblioteken.fi-sivuston siirto samaan Drupal 8 -julkaisujärjestelmään asennukseen kuin suomenkielinen ja englanninkielinen emosivusto ei onnistunut vuoden aikana. Drupalin rinnalla toiminut vanha Meteor-julkaisujärjestelmä suljettiin vuoden lopussa.

Frank-monihaku / SökSam

Frank-monihakuun tehtiin lähinnä saavutettavuustestauksen mukaiset korjaukset sekä

päivitetiin haut Finna-verkkokirjastojen osalta. Haut perustuvat Finnan rajapintaan, mikä parantaa hakujen toimivuutta ja hallintaa. Monihaku haki noin 150 verkkokirjaston hakuliittymästä ja oli integroitu kirjastoaineiston paikannustoimintoon Kirjasampo.fi:ssa ja jatkohakuna Fono.fi:ssä.

Kirjastohakemisto

Kirjastohakemisto koostuu tietokannasta (kirkanta.kirjastot.fi), käyttöliittymästä ja upokkeista (hakemisto.kirjastot.fi) sekä rajapinnasta (api.kirjastot.fi). Hakemisto kattaa kaikkien kirjastosektoreiden tiedot sekä osin arkistojen tiedot. Finna.fi:n ja Finna-verkkokirjastojen toimipaikkahaku on toteutettu Kirjastohakemiston rajapinnan avulla. Myös kirjastojärjestelmätoimittajat ovat kehittäneet verkkokirjastoihin kirjastohakemistoupokkeita. Hakemiston dataa hyödynnetään lisäksi mm. Helmet.fi:ssä, Varaamossa ja Taskukirjastossa.

Kirjastohakemiston uusi käyttöliittymä julkaistiin keväällä 2018. Käyttöliittymä täyttää vaaditut saavutettavuusvaatimukset ja on mobiilikäytettävyydeltään aikaisempaa parempi. Myös uudet upokkeet julkaistiin. Kirkanta-tietokannan uusi versio julkaistiin loppuvuonna. Tuotantoonsiirto ei mennyt suunnitelmien mukaan, ennakoimattomia vikatilanteita esiintyi runsaasti, mikä myös kuormitti tukipalvelun.

Kirkannan datan siirtoa Suomi.fi-Palvelutietovarantoon testattiin PVT-in-rajapintaa hyödyntäen. Testausta ei saatu päätettyä teknisten ongelmien vuoksi, joten sitä päätettiin jatkaa vuonna 2019.

Kirjastohakemistosta vastasivat Mia Nikula, Anna-Maria Malm, sen tekniikasta Samu Juvonen ja käyttöliittymästä Harri Oksanen.

Kirjasampo.fi / Boksampo.fi

Kirjasammon tavoitteena vuodelle 2018 oli erityisesti ajankohtaisiin asioihin tarttuminen. Tätä toteutettiin esimerkiksi julkaisemalla laaja kokonaisuus Suomen sisällissota-käsittelevästä kaunokirjallisuudesta (<https://www.kirjasampo.fi/fi/suomen-sisallissota-kaunokirjallisuudessa>), koska sodasta tuli 2018 kuluneeksi sata vuotta. Kokonaisuus sai paljon kiitosta eri puolilta, erityisesti kirjastotyöntekijöiltä, jotka hyödynsivät sitä näyttelyiden ja aineistoesittelyjen pohjana. Lisäksi ajankohtaisiin teemoihin tartuttiin julkaisemalla aktiivisesti uutisia mm. kirjallisuuspalkinnoista Kirjasammon ajankohtaista-osiossa (<https://www.kirjasampo.fi/fi/ajankohtaista>), kirjoittamalla tapahtumaraportteja kirjamesseista, Runokuusta ja Helsinki Lit -festivaalista (luettavissa osiossa <https://www.kirjasampo.fi/fi/teema>) ja kokoamalla yhteiskunnallisesti keskustelluista asioista vinkkilistoja (<https://www.kirjasampo.fi/fi/kirjahyllyt/uusimmat/vinkit>).

Kirjallisuuskeskustelua tuotettiin äänimuotoisina sisältöinä, kun Kirjastokaistan kanssa aloitettiin podcast-sarja Kirjan taajuudella, jonka toimittajana on Kirjasammon informaattikko Tuomas Aitonurmi ja äänityksestä vastaa Kirjastokaistan Mikko Helander.

Jaksot julkaistiin Kirjastokaistan Soundcloud- ja iTunes-tileillä, ja ne nostettiin esiin sekä Kirjastokaistalla (<https://www.kirjastokaista.fi/kirjan-taajuudella-podcast/>) että Kirjasamossa (esim. <https://www.kirjasampo.fi/fi/kirjan-taajuudella-podcast-jakso-6>). Kirjastot.fi:n palvelujen kanssa yhteistyötä tehtiin myös kirjallisuusupokkeen parissa, ja sen sisältöjä tuotettiin Kirjastokaistan ja Makupalojen kanssa yhdistäen kirjallisuusvideota, kirjavinkkejä ja linkkivinkkejä. Upokkeen sisältöjä päivitetään kuukausittain, ja se on esillä monissa verkkokirjastoissa, kuten Finna-kirjastojen kirjallisuussivuilla (esim. <https://vaski.finna.fi/Content/kirjallisuus>).

Uutuuskirjojen tietojen käsittely ja uusien kirjallisuuden tekijöiden tallennus jatkui tuttuun tapaan. 7.2.2019 Kirjasammon teos- ja tekijätiedot sisältävässä Saha-tietokannassa oli tietoa mm. yli 72 200 romaanista, lähes 6 500 novellikokoelmasta, yli 13 700 runokokoelmasta, yli 5 100 sarjakuva-albumista, yli 56 900 kirjallisuuden tekijästä sekä yli 92 000 teoksen kansikuvaa ja yli 23 900 verkkolinkkiä erilaisiin lähteisiin.

Sosiaalisessa mediassa Facebook-tykkääjien määrä nousi 1.1.–31.12.2018 välisenä ajanjaksona 2 938:sta 3 222:een, eli yli 280 tykkääjällä. Parhaimmillaan päivitykset Facebookissa tavoittivat yli 14 000 käyttäjää, ja suosituimmiksi nousivat kevään ja syksyn uutuuskirjoja esittelevät artikkelit. Instagram-seuraajien määrä nousi vuoden 2018 lopussa yli 1 200 seuraajaan. Twitter-seuraajien määrä nousi vuoden 2018 lopussa yli 2 900 seuraajaan. Twitterissä tavoitettiin eniten käyttäjiä helmikuussa, jolloin Kirjasammon twiittejä näki yli 67 000 käyttäjää. Suosituin twiitti oli syyskuussa julkaistu Docventuresin uuden kauden vinkkikokonaisuus, johon liittyvä twiitti tavoitti yli 11 000 käyttäjää.

Verkkopalvelun sisältöjen vaikuttavuutta ja kiinnostavuutta mittaavat React & Sharen tuottamat painikkeet otettiin käyttöön 2018 lopussa. Näiden perusteella kerättävää dataa saadaan analysoitua paremmin vuoden 2019 aikana, kun painikkeet ovat olleet pidempään käytössä.

Yleisradion kirjallisuussisältöjä esitellyttä kirjallisuusohjelmien kalenteria ylläpidettiin toukokuun alkuun saakka 2018, mutta Yle ei tarjonnut enää resursseja kalenterin ylläpitoon, joten Kirjasamossa siirryttiin kevyemmin omin voimin ylläpidettävään kirjallisuustapahtumien kalenteriin (<https://www.kirjasampo.fi/fi/kirjallisuustapahtumat>), joka toteutettiin teknisesti samalle pohjalle. Ylen Docventures-sarjan kanssa tehtiin edelleen yhteistyötä tuottamalla kirjavinkkejä sarjan dokumenttien oheen. Kirjasammon toimittaja vieraili haastateltavana Yle Radio 1:n Kulttuuriykkönen-ohjelmassa toukokuussa 2018.

Turun Kirjamessujen kanssa tehtiin yhteistyötä niin, että Kirjastokaista suorälähetti messuilta kirjailijahaastatteluita, ja haastattelukonseptin laativat yhdessä Turun Kirjamessujen 2018 ohjelmapäällikkö Seppo Puttonen, Kirjastokaistan toimittaja/tuottaja Riitta Taarasti ja Kirjasammon toimittaja Tuomas Aitonurmi. Kirjasampo tuotti myös vinkkilistoja messujen Viro- ja Itämeri-teemoista.

BTJ/Kirjastopalvelu toimitti Kirjasammon tietokantaan kaunokirjallisen uutuusaineiston kuvailutiedot. Tästä on tehty oma sopimuksensa.

Turun kaupunginkirjaston palvelupäällikkö Kaisa Hypén seurasi palvelun toimintaa toisen päätoimittajan roolissa, toimi Kirjasammon toimituskunnan puheenjohtajana ja osallistui valtakunnallisiin palvelua koskeviin kehittämiskokouksiin, joita järjestettiin vuoden aikana kahdesti.

Kirjasammon toimituskunta (<http://www.kirjasampo.fi/fi/info#Toimituskunta>) kokoontui vuoden aikana kahdesti.

Vaasan kaupunginkirjastossa ylläpidettiin Kirjasammon Boksampo-osiota ja käsiteltiin tietokantaan saapuvat ruotsinkieliset uutuusaineistot.

Helmet-kirjaston sivuilla julkaistuja vinkkilistoja koottiin Kirjasampoon kirjahyllyiksi, ja vastineeksi Helmet.fi sai käyttää Kirjasammon Ajankohtaista-osiosta julkaistuja kirjallisuusuutisia halutessaan. Helmet ja Kirjasampo tuottivat yhteistyössä kirjavinkit Ylen Docventures-sarjan oheen, ja vinkit julkaistiin sekä Kirjasammossa että Helmet.fi:ssä. Kirjasampo tuotti Helmet-lukuhaasteen 2018 osallistujille hakuohjeistuksen, jonka avulla voi etsiä haastekohtiin sopivia teoksia Kirjasammosta.

Nuoren Voiman Liiton kanssa tehtiin yhteistyötä Runokuu-tapahtumaan liittyen. Kirjasampo julkaisi tapahtumaan liittyvän kirjavinkkilistan, jota myös Nuoren Voiman Liitto jakoi laajasti kanavissaan. Tarkoituksena oli innostaa kirjastotyöntekijöitä nostamaan (Runokuun teeman mukaisesti) juuret-aiheesta runoja esille näyttelyin, ja asiasta tehtiin tiedote myös Kirjastot.fi:n ammattikalenteriin. Useat kirjastot tekivät aiheesta näyttelyitä. Kirjasampo oli mukana myös Nuoren Voiman Liiton ja Helsinki Poetry Connectionin LitAdvisor-kampanjassa, jossa kannustettiin vaihtamaan lentomatkoja lukumatkoihin, ja Kirjasammon kirjavinkkejä hyödynnettiin kampanjassa "Lukumatkasuosituksia"-otsikon alla: <https://www.lentolakko.fi/litadvisor/>

Lukukeskuksen tuottamia sisältöjä nostettiin esille linkittämällä Kirjasammon teostietokantaan Kiiltomato- ja Lukufiilis-verkkolehtien kirja-arvosteluja, ja samalla Kirjasammossa saatiin tuotua esille laadukasta kirjallisuuskritiikkiä. Kirjasammon kirjailijatiedot ja Lukukeskuksen kirjailijavierailujen tietokanta on myös linkitetty toisiinsa kattavasti puolin ja toisin.

Suomen tietokirjailijat ry:n tuottamia "Tietokirjoja kouluun"-vinkkilistoja on hyödynnetty lisäämällä listoilla mainitut teokset tietueina Kirjasampoon ja kokoamalla niistä hyllyjä vinkkilistoiksi.

Vierailevia kirjoittajia oli palvelussa mukana loppuvuonna, kun tilattiin yhdeksän artikkelia kolmelta kirjoittamasta opiskelleelta tekijältä, jotka ovat työskennelleet mm. kirjallisuuskritikoina ja käsikirjoittajina. Artikkelit ovat luettavissa Kirjasammossa: <https://www.kirjasampo.fi/fi/kirjasammon-talvivinkit-sarjan-kaikki-tekstit-julkaistu>

Kirjasammon käyttöliittymä uudistettiin perusteellisesti vuoden 2018 aikana ja se

Julkaistaan tammikuussa 2019. Visuaalista ilmettä ja rakennetta työstettiin alkuvuodesta ja testattiin Educa-messujen yhteydessä opettajien kanssa. Käyttöliittymästä pyrittiin tekemään aiempaa selkeämpi ja paremmin hahmotettava. Etusivulla tämä näkyi mm. sisältöjen karsimisessa ja ryhmittelemisenä selkeämmin omiin kokonaisuuksiinsa. Sarakesuuntainen taitto vaihdettiin rivitetyksi, mikä auttoi kokonaisuuksien hahmottamista. Muilla sivuilla rajattiin sivupalkissa näytettävät sisällöt vain selvästi asiayhteyteen liittyviin tietoihin. Hakua, Sivupiiriä, kirjahyllytoimintoja sekä kommentteja tuotiin aiempaa selkeämmin esille. Uudistuksessa tehtiin myös parannuksia toimintoihin. Yksi näistä oli jo pitkään toivottu tekijän teostietojen ryhmittely kirjallisuudenlajin mukaan. Etenkin tuotteliaan kirjailijan teoslistauksen kohdalla tämä helpottaa tietojen tarkastelua olennaisesti. Uusi käyttöliittymä on responsiivinen ja saavutettava. Käyttöliittymän pohjaksi valittiin Bootstrap 4 –kehikko, joka on käytössä jo useammalla Kirjastot.fi:n sivustolla. Saavutettavuustestaus teetettiin loppuvuonna.

Kirjasampo-palvelusta vastasivat Tuomas Aitonurmi ja Katja Kyllönen, tekniikasta Antti Salminen, käyttöliittymästä Harri Oksanen.

Kirjasampon tilattiin uusi suosittelutoiminto Helsingin kaupungin avoimen ohjelmistokehityksen puitejärjestelyn kautta Digia Oy:ltä.

Kirjasammon Sivupiiri

Kirjasammon Sivupiirissä esiteltiin lasten- ja nuortenkirjallisuutta sekä uutisoitiin lasten- ja nuortenkirjallisuuteen liittyvistä ilmiöistä, tapahtumista ja palkinnoista. Lukuvinkkien tiimoilta tehtiin yhteistyötä monien tahojen kanssa, tärkeimpinä kumppaneina Kirjastokaista, Makupalat ja Kirjavinkkariyhdistys ry:n kirjavinkkarit.

Lasten- ja nuortenkirjallisuuden kirjavinkkihyllyjen määrä kasvoi vuoden aikana n. 50 uudella kokonaisuudella. Kirjasammon Sivupiirissä oli n. 330 erilaista lasten- ja nuortenkirjahyllyä ja 54 eri kirjastoja lukudiplomihyllyä.

Päivän kirjavinkkien ja kirjahyllyjen lisäksi Sivupiiri on uutisoinut pitkin vuotta lasten- ja nuortenkirjallisuuteen liittyvistä tapahtumista ja palkinnoista. Vuonna 2018 lasten- ja nuortenkirjallisuuteen liittyviä uutisia/artikkeleita julkaistiin 30 kpl, joista neljä oli lastenkirjallisuuden kriitikko ja tutkija Päivi Heikkilä-Halttuselta tilattuja.

Sivupiirin toimittaja alkoi tehdä vuoden alussa kirjatrilereita yhteistyössä Kirjastokaistan ja Vaasan kaupunginkirjaston (ruotsinkieliset käännökset) kanssa. Suomenkieliset trailerit (19 kpl) ovat keränneet vuoden 2018 loppuun mennessä lähes 13 000 katselukertaa ja ruotsinkieliset (3 kpl) n. 1 450.

Uutuuksien käsittelyn lisäksi lasten- ja nuortenkirjallisuuden tietoja täydennettiin tietokantaan pitkin vuotta ja tietokanta täydentyi myös lasten- ja nuorten tietokirjoilla, kun Suomen Tietokirjailijat ry:n Tietokirjoja kouluun -katalogien kirjat tallennettiin tietokantaan ja koottiin kirjahyllyiksi.

Sivupiirillä oli joulukuun 2018 lopussa 697 Facebook-tykkääjää ja 640 Twitter- ja 171 Instagram-seuraajaa. Sivupiiri liittyi Instagramiin marraskuun 1. päivä.

Sivupiirin varsinaisen alasivun katselut kasvoivat liki 40 %, Sivupiirin päivän täkyjen katselut kasvoivat liki 50 % ja muita lasten- ja nuortenkirjallisuuden sisältöjen katseluja oli hieman enemmän kuin edellisenä vuonna.

Kirjasammon Sivupiirin luetteloinnista ja muusta sisältötyöstä vastasi Katja Kyllönen.

Boksampo ja Sidospår. Toimitustyö sisältää ruotsinkielisten sekä aikuisten että nuorten/lasten uutuuskirjojen käsittelyn, Tips Boksampon, Veckans vink Sidospåriin ja ajankohtaiset artikkelit sekä kirjailijatietojen tallentamisen. Toimitustyö hankittiin Vaasan kaupunginkirjastolta. Toimitustyön tarjouspyynnöt pyydettiin myös Turun ja Porvoon kaupunginkirjastoilta.

Mediakasvatus-pelit

Aparaattisaari.fi-pelille ja –opetusmateriaalille ei tehty muutoksia vuoden 2018 aikana. Okariino.fi (Mediapuisto) suljettiin maaliskuussa 2018.

Fono.fi

Fono.fi-äänitetietokanta perustuu Yle Arkiston Fono-tietokantaan. Tiedot siirretään osittain muokattuina säännöllisin väliajoin Fonosta Fono.fi-palveluun. Fono-tietokannan käyttöoikeudesta ja tietokannan tietohuollosta maksetaan YLE:lle vuosittain lisenssimaksu. Fono.fi:n taustalla on erillinen räätälöity .net-tietokantasovellus. Musiikin kuuntelumahdollisuus on toteutettu Spotify-rajapinnan avulla.

Fono.fi-palvelulle ei tehty muutoksia vuoden 2018 aikana.

Musiikkikirjastot.fi, Musiikkikirjastot-osio

Musiikkikirjastot.fi jatkoi valtakunnallista työtä kirjastojen musiikkisisältöjen, -palveluiden ja tiedonhakukanavien levittämiseksi. Vuonna 2019 korostui kysyntä kohti suomalaista musiikkia, mistä vinkkaaminen tavoitti lukijoita aiempaa enemmän. Verkkoon toimitetut sisällöt levisivät käyttäjille laajemmin Facebookin, Twitterin ja Finna-verkkokirjastojen välittämällä.

Musiikkikirjastot.fi:n uudistettu ulkoasu avattiin tuotantoon 19.9.2018. Visuaalisesti etusivun keskeiseksi nousi musiikkisisältöjä avaava blogi Levyhyllyt – levyjä ja lukemista kirjastosta. Kotisivu-uudistus nosti esiin myös Kirjastokaistan ja Ylen Elävän arkiston videotuotantoja aiempaa saavutettavammalla sijoittamisella.

Musiikkikirjastot.fi tavoitti vuonna 2018 enemmän käyttäjiä kuin vuotta aiemmin. Sivuston käyttäjiä oli vuoden aikana 66 000 (kasvua 12 %), sessioita 96 000 (kasvua 16,4 %). Käytön kasvuun vaikutti Kirjastokaistan kanssa yhteistyössä suunniteltu mainosvideo

Musiikkikirjastot.fi:stä ja sivuston mainostus Facebookin avulla. Video oli esillä monissa verkkokirjastoissa, sosiaalisessa mediassa ja Kirjastot.fi:n etusivulla. Kirjastokaistan kotisivun mukaan elokuussa 2018 julkaistava video sai muutamassa viikossa yli 18 000 katselukertaa.

Musiikkikirjastot.fi:n sisältöjä toimitettiin vuonna 2018 Tuomas Pelttarin 20 % työajalla. Lisäksi hankittiin ulkopuolista sisältötyötä kirjailija ja musiikkitoimittaja Ari Vängäselältä. Hän teki artikkeleita Musiikkikirjastot.fi:n blogiin Levyhylyt. Emosivulla Musiikkikirjastot.fi tuotiin esiin musiikkiaiheista aineistovinkkausta, tiedotusta, tiedonhakuprosesseja, bloggausta ja erilaisia e-aineistoja. Toimitus hoiti ylläpitoa musiikkikirjastojen ammattisivulla sekä Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen kotisivulla.

Sosiaalinen media

Musiikkikirjastot.fi toimi aktiivisesti Twitterissä (@Musakirjastot). Twiittejä tehtiin keskimäärin 21 twiittiä kuukaudessa, yhteensä 252 kpl. Yhteensä vuonna 2018: 191 900 näyttökertaa.

Musiikkikirjastot.fi:n Facebook-sivun seuraajien määrä lisääntyi yli 20 %. 31.12.2018 seuraajia 378.

Levyhylyt - levyjä ja lukemista kirjastosta

Alaotsikoltaan tarkentunut Musiikkikirjastot.fi:n aktiivinen sisältöblogi Levyhylyt jatkoi aineistovinkkausta. Vinkki-blogi levyhylyt painotti vuonna 2018 suomalaisen musiikin esilläoloa. Artikkeleita ja haastatteluita julkaistiin viikottain yhteensä 49 kpl, kirjoittajina Ari Vängänen ja Tuomas Pelttari.

Kahden sisällöntuottajan voimin Levyhylyjen vinkkisisältöjä promottiin eri somefoorumeille hyödyntämällä levy-yhtiöiden, artistien ja kustantajien promomateriaalia. Verkkofoorumin välineitä olivat samalla yleistajuiset ja musiikkikokemusta syventävät artikkelit, joissa on mukana runsaasti erilaisia kirjallisuus- ja videovinkkejä, artistien promokuvia sekä levynkansia. Tiedottamisen lisäksi käytön kasvu nojasi sosiaalisen median kontakteihin. Artistien postausten kautta sisällöt levisivät aiempaa laajemmin. Levyhylyartikkeleissa oli käytössä suora linkki Monihakuun, jonka esitetyt lomake helpotti aineistohakua.

Musiikki kuuluu kaikille - musiikkikirjastolaisten blogi

Foorumilla julkaistiin 15 artikkelia. Bloggaus koostui artistihaastatteluista, laajoista musiikkiarvioista, muistikirjoituksista sekä musiikkikirjastoaiheisista artikkeleista. Uutena avauksena esiteltiin kirjoitussarja Vuoden parhaat uusintajulkaisut, joka keskittyi kirjastoista lainattaviin eri aikakausien klassikkolevytyksiin. Artikkeleihin tuotiin aineistolinkit verkkokirjastoon Finna.fi.

Musiikin ytimessä - Tiedotusta ja tapahtumavinkkejä

Tiedotus- ja uutisblogi Musiikin ytimessä keräsi yhteen sekä kansainvälisiä uutisia että suomalaisten kirjastojen kuulumisia ja musiikkitoimintaa. Musiikin ytimessä julkaistiin 73 kuvitettua blogiartikkelia, joita jaettiin eri somekanaviin. Tapahtumatiedotuksen viestintää

painotettiin uuden Facebook-sivun suuntaan enemmän kuin uutisblogiin.

eKirjasto

eKirjaston musiikkipalveluiden saavutettavuutta kehitettiin keskittämällä Naxos Music Library -palveluiden linkit Musiikkikirjastot.fi:n sivulta eKirjaston sivulle. eKirjaston kautta tuotiin suurempi pääsy myös Rockway -palveluihin. eKirjasto säilyi totutulla paikallaan Musiikkikirjastot.fi:n etusivulla.

Yhteistyökumppanit - Finna ja WebArena

Musiikkikirjastot.fi tarjosi seudullisille verkkokirjastoille valmiita sisältöjä. Syötteinä toimivat sisällöt olivat käytössä Finna-musiikkisivuilla Eepos-, Heili- ja Vaski-kirjastojen lisäksi Kuopion Finna-verkkokirjastossa. Musiikkikirjastot.fi:n syötteitä oli käytössä myös WebArena-kirjastoympäristössä, esimerkkinä Keski-kirjastojen musiikkisivu. Seudullisten verkkokirjastojen musiikkisivulla toimivat yhdessä paikallinen ja seudullinen tiedotus sekä valtakunnallinen Musiikkikirjastot.fi:n tiedotus ja sisällöntuotanto. Toiminnallisina elementteinä Finnaan tuotiin palvelut Musiikin ytimessä, Levyhylyt sekä Kysy musiikista. Myös Twitter @musakirjastot oli käytettävissä syötteenä.

Musiikin varastointi | Varastokirjasto

Musiikkikirjastot.fi edisti yhteistyössä Varastokirjaston kanssa Varastokirjastoon siirretyn musiikkiaineiston näkyvyyttä kehittämällä alasivua Varastokirjaston musiikkiaineistot.

Vanhan Meteor-julkaisujärjestelmän sulkemisen vuoksi Musiikkia aiheesta ja Hankalat musiikinimet –palvelut suljettiin toistaiseksi.

Kysy kirjastonhoitajalta

Vuosi 2018 alkoi Kysy kirjastonhoitajalta -palvelussa edellisvuoden lopulla uudistetun palvelun käyttöönotolla. Kirjastojen vastaajat jatkoivat tutustumista ylläpitoon, löytyneitä vikoja korjattiin, käyttäjätunnuksia lähetettiin vanhoille ja uusille vastaajille. Toimitus tarjosi koulutuksia ja useissa kirjastoissa käytiin esittelemässä uutta Kysy kirjastonhoitajalta -palvelua (Seinäjoki, Espoo, Helsinki).

Uudistus sujui kirjastojen ja kysyjienkin kannalta hyvin, uuden palvelun vastaanotto oli myönteinen. Palvelua hiottiin kaikin puolin koko alkuvuosi. Vuoden lopulla toteutettiin kyselyt sekä vastaajille että kysyjille. Niistä käy ilmi, että kokonaisuudessa toiminta on sujuvaa. Yksityiskohtia, joissa vaikeuksia esiintyi, ja toimintoja, joita ei ollut huomattu, selkiytetään ja nostetaan paremmin esiin vuoden 2019 aikana. Kyselyistä, <https://www.kirjastot.fi/kysy-kirjastonhoitajalta-kyselyt>

Saavutettavuus ja tietosuojaja

Uusi Kysy kirjastonhoitajalta sai Saavutettavuus huomioitu leiman syyskuussa 2018. Leiman saaneet sivustot ovat erityisesti huomioineet seniorit sekä käyttäjät, joilla on näkö- tai kuulovammoja, motorisia tai kognitiivisia rajoitteita. Tietosuojaa kehitettiin uudessa palvelussa niin, että sivustoon lisättiin hyväksymisehto vastaamiseen osallistuville:

vastaajat sitoutuvat lupaukseen käyttää kysyjien tietoja vain vastauksen lähettämiseen. Kysyjiltä ei pyydetä muita tietoja kuin sähköpostiosoite. Tietosuoja-asioita selvitetään edelleen.

Vastaajat

Vastaajakirjastojen suhteen vuonna 2018 ei tapahtunut muutoksia. Mukana on 19 erikoiskirjastoa ja 51 yleistä kirjastoa. Vastauksia oli palvelussa lähettänyt 215 kirjastolaista ja vastauksia lähetettiin 48:sta kirjastosta. Kysy kirjastonhoitajalta palvelussa toimivat erikoisvastaajaryhmät vastasivat e-aineisto, musiikki- ja kirjaston tekijänoikeuskysymyksiin. Uusia vastaajia ja vastaajakirjastoja otetaan mukaan mielellään.

Vastaajayhteisö

Vastaaminen toimii edelleen mallikkaasti ja kirjastot hoitavat vastaamisen organisoinnin itsenäisesti. Yhteyttä vastaajiin on pidetty kysy-listalla ja ylläpidon keskustelupalstalla. Viesteissä on tiedotettu palvelun tilanteesta, ylläpidon vioista, odottavista kysymyksistä sekä annettu ohjeita lähdemateriaaliin viittaamisessa sekä tietosuojasta.

Vastausten määrä

Palvelussa vastattiin 3940 uuteen kysymykseen, näistä suomen kielisiä 3806, ruotsin kielisiä 62 ja englannin kielisiä 72. 68% kysymyksistä vastattiin yhdessä päivässä, 14% kahdessa, 7% kolmessa ja 10% joutui odottamaan yli luvatus vastausajan. Facebookin kautta vastattiin 7 kysymykseen, palautteiden ja toimituspostin noin 35. Kommentteja oli tullut 931. Tilastoihin on lisätty vuosittain jatkokeskustelut n. 10% vastauksista, määrä on perustunut kyselyihin, joita on tehty vastaajille. Tämä määrä mukaan laskettuna vastausmäärä on 5404. Vastausten määrä on lisääntynyt uudistuksen jälkeen selvästi.

Sivukäynnit

Palvelussa oli istuntoja vuonna 2018 1 418 982, sivunkatseluja 2 913 320 ja käyttäjiä 1 165 468. Palvelun käyttö on noussut uudistuksen myötä huomasti. Suurin osa kävijöistä on tullut palveluun hakukoneiden kautta (89,9%), 8,2% on tullut palveluun suoraan, viittausten kautta tulleita on 1,1%, sosiaalisen median kautta tulleita on alle prosentti. Uusia kävijöitä on 88,3 prosenttia käyttäjistä, palaavia 11,7%.

Näkyvyys kirjastojen sivulla

Tärkeimmäksi kehittämiskohteeksi on noussut Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun näkyminen kirjastojen ja kirjastopalveluiden sivulla. Finna-kirjastot ovat asettaneet Kysy kirjastonhoitajalta -palvelun vastauksia ja kysymisen mahdollisuuden kirjallisuus- ja musiikkisivuille. Kirjastot.fi:ssä luodussa Finna-Tiedonhaku-sivumallissa on myös Kysy kirjastonhoitajalta -palvelu näkyvissä.

Kysy kirjastonhoitajalta -palvelussa on myös kokoelma-toiminto, jonka käyttöä on kokeiltu vuonna 2018. Kokoelmien luominen on työlästä, mutta ne näyttävät kiinnostavan lukijoita, joten niihin tullaan panostamaan seuraavana vuonna enemmän. Kokoelmia on helppo liittää upokkeeseen ja myös liikuttaa somessa.

Vaikuttavuus

Kuten aiemminkin, on vielä tähdennettävä, että kirjastopalveluiden merkitys yhteiskunnassa on merkittävä. Kirjasto luo tasavertaiset mahdollisuudet päästä tiedonlähteille, löytää virikkeitä elämään, saada kannustusta lukemiseen ja olla yhteisön jäsen. Kirjastojen Kysy kirjastonhoitajalta -palvelussa tarjoama henkilökohtainen apu verkossa edustaa kaikkia näitä osa-alueita. Kirjastonhoitajan puoleen voi kääntyä, kun haluaa löytää luotettavaa tietoa mediaviidakosta, kun haluaa aloittaa uuden tekemisen, harrastuksen tai elämän. Sieltä voi pyytää sopivaa luettavaa itselleen ja läheisilleen, ideoita lukuinnostukseen ja inspiraatiota. Kysy kirjastonhoitajalta -yhteisössä voi toimia kommentoimassa ja arvioimassa, siis luomassa luotettavaa tietoa, olla mukana. Nämä palvelut, jotka toimivat koko maassa koko maan hyväksi, ovat ensisijaisen arvokkaita sekä kirjastolaitokselle että kaikille käyttäjille - niille, jotka palaavat yhä uudelleen ja niillekin, jotka vain tietävät saavansa apua, jos sitä tarvitsevat.

Kysy kirjastonhoitajalta -palvelusta vastasi Nina Granlund ja toimittajina, jotka valvovat, että kysymyksiin vastataan ajallaan, Tuula Valkeapää ja Matti Järvinen Helsingin kaupunginkirjastosta. Käyttöliittymästä vastasi Harri Oksanen ja tekniikasta Samu Juvonen.

Makupalat.fi

Makupalat.fi on kirjaston tuottama linkkihakemisto. Se sisältää verkkomateriaalia, jonka sisältö on arvioitu sellaiseksi, että kirjasto voi suositella sitä luotettavan tiedonlähteen etsijälle.

Makupalat.fi:ssä oli vuoden 2018 lopussa 16 298 linkkiä. Linkkien määrää on tarkoitus vieläkin rajoittaa, päämääränä on koota rajattu määrä tasokkaita linkkejä, ei mahdollisimman montaa linkkiä. Hyvin merkittävä osa toimintaa on ollut aina uusien verkkosivujen seuranta ja vieminen Makupalat.fi:n. Vuonna 2018 uusia linkkejä lisättiin 438 suomenkielistä ja 65 ruotsinkielistä. Uusia linkkejä vievät Tiina Gräsbeck Pasilan kirjastosta, Nina Granlund Kirjastot.fi-toimituksesta ja Anna-Maria Malm ruotsinkielisiä Biblioteken.fi-toimituksesta. Sama väki poisti vanhaa materiaalia, korjasi muuttuneita osoitteita sekä muita tietoja. Rikkinäiseksi ilmoitettuja linkkejä korjattiin säännöllisesti. Vuoden 2018 aikana Nina Granlund ja Tiina Gräsbeck kävivät lisäksi läpi kategoriarakenteen ja korjasivat siinä olevia puutteita ja epäloogisuuksia. Lisäksi samassa yhteydessä käytiin läpi, mitkä YKL-luokat kuhunkin kategoriaan oli liitetty ja korjattiin epäloogisuuksia. Seuraavaksi kategoriat käydään läpi niin, että niihin lisätään materiaalia, jota puuttuu. Siivoustyössä poistettiin paljon tavaraa. Tarkoitus on lisätä relevantit puuttuvat sivustot niiltä osin kuin aukkoja on. Tämä työ aloitettiin 2018, se jatkuu vuonna 2019.

Vuonna 2018 istuntoja Makupalat.fi:ssä oli 177 898. Hakukoneiden kautta palveluun tuli 49,5% käyttäjistä, suoraan 42,1 % ja viitteiden kautta 7,8%. Sosiaalisen median kautta on tullut 0,5%. Viitteiden kautta tulleet ovat löytäneet Makupalat.fi:n eKirjaston kautta, Kysy.fi:n kautta ja Helmet.fi:n kautta. Makupalat.fi:ssä vierailun keskimääräinen pituus on

huomattavasti pidempi kuin muissa sisältöpalveluissa (3:36). Tällä hetkellä ainoastaan monihaussa viihdytään pidempään. Koska sivustossa ei ole ollut mitään hitautta, tästä voidaan päätellä, että ne henkilöt, jotka Makupalat.fi:tä käyttävät, tutustuvat sisältöön ja näin ollen ilmeisesti löytävät sieltä jotain kiinnostavaa.

Materiaaleista olivat katsotuimpia sanomalehdet, asiakirjamallit ja postinumerohaku. Näiden kategorioiden sisällöt on päivitetty ja niitä pidetään tehostetusti ajan tasalla. Makupalat.fi:ssä kehitettiin toiminnallisuuksia vain vähän, koska kehittäjäresurssien vähyden vuoksi ei alustaa voitu vaihtaa uudempaan. Julkaisujärjestelmän päivitys on edellytys toimintojen kehittämiseksi. Kokoelmien sivua muokattiin vuonna 2018 niin paljon kuin pystyttiin, sivuun lisättiin aakkosellinen listaus kokoelmista. Sen sijaan kokoelmia ei ole vielä saatu haun piiriin sivuston omassa haussa eivätkä ne nouse juurikaan näkyviin Google-haussa.

Kokoelmat sisältävät arvokasta tietoa monesta aiheesta. Sosiaalisessa mediassa ne leviävät melko aktiivisesti. Vuoden katsotuimpia kokoelmia olivat 1918 kansalaissota, Ilmastonmuutos, Kesä ja Apua väkivaltatilanteessa. Kaikkien aikojen katsotuin on edelleen Pääsiäinen, seuraavaksi katsotuimmaksi nousi 1918 kansalaissota. Kokoelmat näkyvät Kirjastokaistan ja Kirjasammon kanssa toimitettavassa kirjallisuusupokkeessa kirjastojen sivuilla. Lisäksi niitä levitetään Twitterissä ja Facebookissa Kysy kirjastonhoitajalta -sivun kautta. Kokoelmat voisivat näkyä enemmän myös yksittäisten kirjastojen sivuilla. Finna-kirjastoille rakennettiin vuoden 2018 aikana tiedonhaku sivun malli. Siinä näkyvät myös Makupalat.fi:n uudet linkit ja uudet kokoelmat. Ensimmäinen tiedonhaku sivun käyttöön ottanut kirjasto on Outi-kirjasto. Luultavasti tiedonhaku sivu tulee leviämään laajemmalle Finna-kirjastoihin lähivuosien aikana. Tämä todennäköisesti tuo Makupalat.fi:n arvokkaalle sisällölle lisää näkyvyyttä sekä kirjastoissa että kirjaston käyttäjien keskuudessa.

Makupalat.fi on juuri sellainen palvelu, jota Suomen kirjastot sanovat tarjoavansa ja jollaista kirjastoilta yhteiskunnassa odotetaan, ihan lain pykälänkin mukaan. Se sisältää verkkomateriaalia, joka on käyty läpi ja todettu luotettavaksi.

Kysy kirjastonhoitajalta -palvelusta vastasi Nina Granlund, käyttöliittymästä Harri Oksanen ja tekniikasta Samu Juvonen.

Ekirjasto

eKirjaston kehitystyötä jatkettiin vuonna 2018 osana Kirjastot.fi-palvelukokonaisuutta. Vuoden aikana oli tarkoitus uusia kokonaan eKirjaston käyttöliittymä, sekä saada automatisoitua e-kirjojen metatietoprosessi siten, että metatiedot eKirjastoon päivittyisivät automaattisesti. Lisäksi työsuunnitelmassa oli eKirjaston opastusvideoiden suunnittelu ja tuottaminen.

Uuden käyttöliittymän julkaiseminen viivästyi suunnitellusta aikataulusta, koska ulkopuoliselta toimijalta ostetussa koodaustyössä oli ennakoimattomia viivästyksiä. Automaattiseen metatietojen tuottamiseen ei myöskään vielä vuonna 2018 päästy, vaan

metatietojen päivitystä jouduttiin edelleen tekemään henkilötyövoimin. Suurin syy tähän oli Kirjasammon rajapintauudistuksen viivästyminen. Toisaalta testauksessa ollut automaattinen indeksointi ei myöskään vielä tuottanut vaadittavaa tulosta. eKirjaston opastusvideot valmistuivat vuoden aikana ja ne tuotettiin kolmella kielellä, suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Opastusvideot tehtiin yhteistyössä mainostoimisto KMG:n kanssa. KMG oli toteuttanut Vaski-kirjastoille e-aineiston markkinointikampanjan. Sen aineistoa hyödynnettiin eKirjastossa.

Viivästyksistä huolimatta uutta käyttöliittymää kehitettiin monilta osin vuoden aikana. Palautetta uudesta käyttöliittymästä kerättiin mm. Yleisten kirjastojen konsortion jäsenkirjastoilta. Palautteiden pohjalta tehtiin myös käytettävyyteen parannuksia.

eKirjaston kautta saatiin edelleen runsaasti palautteita myös asiakkailta. Eniten kysymyksiä ja toiveita herättivät aineistojen rajoitettu saatavuus, e-kokoelmien vaihtelevuus kirjastoittain, sekä itse e-aineistoihin liittyvät käytettävyysoingelmat.

Vuoden 2018 aikana eKirjasto oli perinteisesti mukana jälleen Koko kansa lukee -kampanjassa.

Palvelun käyttö

eKirjaston käyttö on edelleen ollut voimakkaassa kasvussa. Vuonna 2018 palvelussa oli 405 891 istuntoa ja käyttäjiä 310 709. Vuoteen 2017 verrattuna istuntojen määrä kasvoi 28 % ja käyttäjien määrä 27 %.

Koko kansa lukee

Kirjastot.fi osallistui kirjastojen ja kustantajien (Tammi, Minerva, WSOY ja Schildts & Söderströms) yhteiseen lukukampanjaan Koko kansa lukee 5.-25.2.2018. Kampanja-aikana Lars Petterssonin Kaamosmurhat, Timo Parvelan Kepler 62, Paula Norosen Tagli ja Telle, Kjell Westön Hägring 38, Nora Strömmanin Det är du, inte jag sekä Malin Klingenbergin ja Joanna Vikströn Eklövin Den fantastiske Alfredo olivat luettavissa rajattomasti e-kirjoina. Kirjastot.fi toteutti kampanjan markkinointiaineistot (verkkosivu, tunnus, juliste, erilaiset nettibannerit, mm. Facebook) ja tarjosi pääsyn kirjoihin eKirjaston kautta. Kampanja toteutettiin yhdessä Yleisten kirjastojen konsortion kanssa.

Jatkokehitys

eKirjaston kehittämistä puoltavat kasvavat käyttöluvut. Palveluun suunnitellut uudistukset pyritäänkin saamaan tuotantoversioon vuoden 2019 aikana. Metatietojen automaattisen tuotannon edistäminen on sidoksissa ennen kaikkea Kirjasammon rajapintatyöhön, sekä Annif-annotointisovelluksen uuden version toimivuuteen. eKirjaston upottaminen myös osaksi ns. yleisten kirjastojen malli-Finnaa toteutetaan vuoden 2019 aikana.

eKirjasto-palvelusta vastasi Aija Laine, sen tekniikasta Kimtel ja uuden käyttöliittymän suunnittelusta KMG.

Digi.kirjastot.fi

Digi.kirjastot.fi –palvelun ylläpitoa jatkettiin myös vuonna 2018. Palveluun tallennettujen aineistojen määrä kasvoi hieman alle tuhannella uudella aineistolla vuoden aikana. Palvelussa oli vuoden 2018 lopussa n. 6 000 kirjastojen kotiseutukokoelmiin kuuluvaa aineistoa eri aihepiireistä. Kokoelmia palvelussa oli yhteensä 344, sisältäen kirjoja, lehtiartikkeleita, valokuvia ja äänitteitä.

Digi-palvelulla on rajapinta Finnaan. Finnan kautta palvelun aineistot ovat saaneet aivan uudenlaista näkyvyyttä. Asiakkailta tulevat kyselyt ja palautteet tulevatkin suurimmaksi osaksi Finnan kautta. Yleiset kirjastot, joilla on käytössä Finna-asiakasliittymä, voivat myös haravoida Digi-palveluun kuvaillun aineiston metatiedot suoraan omiin asiakasliittymiinsä.

Vuoden 2018 aikana Digi-palveluun ei tehty uutta kehitystyötä, vaan pääasiassa keskityttiin vain palvelun ylläpitoon, sekä kirjastoilta ja asiakkailta tulevien kyselyiden vastaamiseen. Palvelussa on kuitenkin edelleen kehittämistyön tarvetta. Palvelun hakutoiminnot, ulkoasu, sekä metatietokenttien tarkennukset ja lisäykset vaativat vielä panostusta. Lisäksi uuden Omeka-version testausta ja mahdollista käyttöönottoa tulisi myös suunnitella. Palvelun kehitystyö ja uudistaminen vaativat kuitenkin siihen suunnattuja resursseja, joita vuoden 2018 aikana ei ollut käytettävissä. Jatkokehitystyö tulee kuitenkin harkintaan, jos palvelun käyttö ja tallennettavien aineistojen määrä edelleen kasvaa.

Digi-palvelusta vastasi Aija Laine, sen käyttöliittymästä Harri Oksanen ja tekniikasta Matti Lassila.

Biblioteken.fi*De svenskspråkiga tjänsterna vid Biblioteken.fi*

Under år 2018 fortsatte arbetet med att utveckla, redigera och marknadsföra de svenskspråkiga tjänsterna vid Biblioteken.fi. En stor del av sidorna på webbplatsen Biblioteken.fi gick igenom, uppdaterades och granskades också med tanke på tillgänglighet. På webbplatsen lades till en ny sidhelhet: "Bibliotek och utveckling" med information bl.a. om biblioteken med regionala utvecklingsuppdrag.

Under hösten grundades en tvåspråkig blogg: Vuorosanoja-Repliker. På bloggen behandlas utveckling av bibliotek och vem som helst kan bidra med blogginlägg. Två svenskspråkiga inlägg publicerades i bloggen under hösten. Det första inlägget presenterade Svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag och det andra inlägget handlade om Läsinpirationsturnén i Svenskfinland som samarbetsgruppen ordnade. Finlands svenska biblioteksförening fick under året en egen webbplats. Föreningens gamla sidor på Biblioteken.fi avpubliceras.

Fråga bibliotekarien

Tjänsten Fråga bibliotekarien förnyades i slutet av år 2017. I och med förnyelsen har tjänsten fått större synlighet och antalet besök på sidorna har ökat. År 2018 hade den svenskspråkiga delen av Fråga bibliotekarien 94 297 sidbesök. I Fråga bibliotekarien besvarades under året 62 svenskspråkiga frågor.

Den genom tiderna mest lästa och kommenterade frågan var Jag söker den finska

motsvarigheten till eniro.se eller hitta.se. Frågan hade fram till slutet av 2018 lästs 89268 gånger. Exempel på andra frågor som lästs mer än 10 000 gånger är: Vad består avgaser av? Vad är förvaltning? och Vilket är det längsta ordet på finska?

Tjänsten Fråga bibliotekarien fick i september 2018 en "Tillgänglighet beaktad"-stämpel. Stämpeln kan beviljas sådana webbsidor som tagit särskild hänsyn till användare med syn- eller hörselskador, användare med motoriska eller kognitiva begränsningar och senioranvändare.

I tjänsten Fråga bibliotekarien har det under året lagts till svenskspråkig information och anvisningar för svararna. En enkät om tjänsten skickades under hösten till svararna och en annan enkät till kunderna.

Länkbiblioteket

Under året lade vi till 65 svenskspråkiga länkar i Länkbiblioteket. Gamla länkar gick också igenom och uppdaterades. Sammanlagt sju samlingar med länkar kring olika teman har under året producerats och delats via sociala medier. Bland annat gjordes en länksamling kring Zacharias Topelius och en annan kring Digitalt stöd. Länksamlingarna är ett sätt att föra fram länkar kring aktuella teman och få synlighet för dem genom att de lätt går att dela bl.a. på Facebook och i Twitter.

Bibliotekskanalen

Bibliotekskanalen ingångssida förnyades under året. En svenskspråkig info-text och FAQ-sida lades till och underkategorierna har beskrivits. Sammanlagt 32 videor och fyra Fokus-artiklar har under året publicerats på Bibliotekskanalen. De flesta videor är svenskspråkiga, men ett par är finskspråkiga med svenskspråkiga undertexter. Videorna består både av videor som Bibliotekskanalen själv producerat och videor som bibliotek och andra instanser producerat, t.ex. har vi på Bibliotekskanalen under året publicerat 13 boktrailers producerade av Nykarleby stadsbibliotek. Under 2018 har Bibliotekskanalen främst producerat innehåll som biblioteken kan erbjuda sina kunder via sina egna hemsidor och kanaler på sociala medier. I år började vi till exempel producera serien Tre frågor om bibliotek på svenska. Hittills har tre avsnitt av serien publicerats. Fler avsnitt kommer att produceras år 2019. Vi har också gjort en gränssnittskomponent för serien som biblioteken kan bädda in på sina webbsidor och med vars hjälp det nyaste avsnittet av serien automatiskt kommer på bibliotekens webbsidor. Också för Sidospårs boktrailers har vi gjort en egen gränssnittskomponent.

Boksampo

Artiklar, nyheter, boktips och bokhyllor publicerades liksom tidigare på webbplatsen. Kirjakalenteri med Yles litteraturprogram, som bara funnits på finska ersattes under året med en tvåspråkig litteraturevenemangskalender med information om aktuella litteraturevenemang, så som bokmässor.

Biblioteksregistret

Under året förnyades både Biblioteksregistret och Kirkanta. Den nya versionen av Biblioteksregistret publicerades i juni 2018 och den nya versionen av Kirkanta i november

2018. Användargränssnitten gicks igenom och de nya användaranvisningarna för Kirkanta översattes till svenska. Också namnen på de tjänster som tidigare inte varit översatta till svenska översattes.

eBiblioteket

En ny version av eBiblioteket publiceras i början av år 2019. Under år 2018 gicks det svenskspråkiga gränssnittet i den nya versionen igenom och kompletterades. Information, marknadsföring, kampanjer och samarbete På webbplatsen Biblioteken.fi, på Biblioteken.fi:s Facebook-sida och Facebook-grupp och på Twitter fortsatte vi under året att på svenska informera om Biblioteken.fi:s tjänster, aktuella projekt, evenemang, utbildningar och annat aktuellt inom biblioteksbranschen. Bibliotek och andra organisationer har också själva skickat in annonser till Fackkalendern. I Fackkalendern publicerades under året 99 annonser. Namnet på kategorin "Aktuella evenemang" i Fackkalendern ändrades till "Verktyg för bibliotek, nationella meddelanden". Den 31.12.2018 hade Biblioteken.fi:s Facebook-sida 628 gillare och Twitter-kontot hade 1175 följare. Namnet på Facebook-gruppen Biblioteken.fi ändrades i maj till "Svenskt biblioteksarbete i Finland". Antalet medlemmar i gruppen ökade under året till 133 medlemmar. Via de sociala medierna nåddes också de andra nordiska länderna, speciellt Sverige. Cirka 20 procent av Facebook-gillarna och 36 procent av följarna på Twitter var från Sverige. Ca 8 % av följarna på Twitter var från de övriga nordiska länderna. Under året samarbetade Biblioteken.fi med Konsortiet för de allmänna biblioteken kring kampanjen Hela folket läser. Allt kampanjmaterial publicerades också på svenska. Marknadsföringsmaterialet fördes in i materialbanken. Musmattor och strandflaggor med reklam för e-material producerades och skickades till biblioteken.

Under året samarbetade planeraren för de svenskspråkiga tjänsterna vid Biblioteken.fi med de tvåspråkiga biblioteken med regionala utvecklingsuppdrag och Regionförvaltningsverket i Svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag. Planeraren samarbetade under året också med nätverket Inkludera ännu flera och informerade om Biblioteken.fi:s tjänster och delade ut marknadsföringsmaterial på All-digital-week-dagen som nätverket ordnade. Planeraren deltog också i Educa-mässan vid Kirjastot.fi:s och Nationalbibliotekets gemensamma utställningsbord. Planeraren berättade också om det svenskspråkiga innehåll som Biblioteken.fi erbjuder för bibliotekens webbsidor på Nationalbibliotekets "Ut med språket! Kielen päällä-seminarium!" och på Valtakunnallinen viestintäpäivä. Planeraren besökte i november Vasa där hon berättade om Biblioteken.fi:s tjänster och presenterade den förnyade Kirkanta-databasen för personal vid Vasa stadsbibliotek och Fredrika-biblioteken.

Anna-Maria Malm fungerade som planerare för de svenskspråkiga tjänsterna.

Libraries.fi

Suomalaisen kirjastolaitoksen kansainväliseen esittelyyn suunnattu Libraries.fi-sivuston uudistuksen suunnittelu aloitettiin muun kansainvälisen viestinnän suunnittelun aloittamisen yhteydessä kesällä 2018. Libraries.fi-sivuston tarkoituksena on jatkossa toimia kattavana tietopakettina suomalaisista yleisistä kirjastoista tarjoten sekä nopeaa

perustietoa että syväluotavampaa kirjastokentän esittelyä tapausesimerkkien kautta. Sivuston osalta syksyn mittaan luotiin uudistetulle sivustolle rakenteellinen pohja sekä kerättiin tausta-aineistoa sivuille tuleville artikkeleille. Uudistettu Libraries.fi-sivusto päätettiin rakentaa kuuden eri teeman pohjalle, jotka antavat kattavan kuvan suomalaisista yleisistä kirjastoista. Nämä teemat ovat toimiva kansalaisyhteiskunta, digitaalisuus, lukemisen edistäminen, eri asiakasryhmien palvelut, kumppanuudet ja osallisuus sekä yleistä suomalaisista kirjastoista.

Pakettien on tarkoitus toimia myös tukena suomalaisille kirjastolaisille maamme kirjastojen esittelyssä. Pakettien lisäksi tätä tarkoitusta varten on tarkoitus laatia vapaasti jaettava yleisesityksen pohja kirjastoesittelyiden tueksi. Sivuston uudistuksen käytännön toteutus siirtyi vuodelle 2019.

4.2. Ammattipalvelut

Hankkeet.kirjastot.fi

Vuoden 2017 syksystä alkaen yleisten kirjastojen tekemät uudet hankeanomukset on viety Aluehallintoviraston VADI-sovellukseen. Vuoden 2017 hankehakemusten tiedot jouduttiin viemään manuaalisesti Hankerekisteriin, jotta hankkeiden tiedot saatiin julkisesti näkyviin ja visualisointiliittymään. Hanketiedon automaattisen siirtämisen mahdollistamiseksi tilattiin vuoden 2018 lopulla VADI-Hankerekisteri-rajapintatyön määrittely Gofore Oy:ltä, joka vastaa VADI-kokonaisuuden teknisestä toteutuksesta.

Palveluympäristön raportointipalvelu kirjastotoimelle

Kirjastopalveluiden vaikuttavuuden arviointia tukevassa Raportointipalvelu-analytiikkapalvelussa oli vuonna 2018 mukana Helmet-kirjastot sekä Aurora-kirjastoista Vaski-kirjastot, Keski-kirjastot, Piki-kirjastot sekä Heili-kirjastot. Aurora-kirjastojärjestelmistä saatiin lainausdataa säännöllisesti Raportointipalveluun. Aurora-lainausdataan saatiin mm. päivitettyä toimipisteen pysyvän tunnistamisen merkintätapa sekä organisaatiohierarkian toteutus. Koha- ja MicroMark-järjestelmien liittäminen Raportointipalveluun ei vielä edennyt.

Vuoden 2018 aikana palvelun laskentalogiikkaa kehitettiin edelleen huomioimaan paremmin kokoelmien kellunnan aiheuttamat haasteet. Omistajuuden ja uloslainauksen käsitteet vaihtelevat odottamattoman paljon kirjastokimpoittain ja siihen mukautuminen edellytti arvioitua enemmän työtä. Laskentalogiikkaa muutettiin mallintamaan toimipisteiden päällekkäiset vaikutusalueet. Näin asiointivirrat saatiin kuvattua todenmukaisemmin. Kysyntä-tarjontalaskennan perustaa jalostettiin siten, että palvelu toimii aikaisempaa edistyksellisempänä kokoelmanhallinnan työkaluna. Palveluun lisättiin uutena tietona mm. lainamatkojen pituus ja lainamatkojen pituus suhteessa koulutustaustaan ja elämänvaiheeseen.

Raportointipalvelun taustalla päivitettiin jatkuvasti Suomen osoitetietokantaa, reittiverkostoja ja Väestötietokantaa segmentointineen. Väestötietokanta on maksullinen aineisto, joka hankitaan vuosittain Tilastokeskukselta.

Tilastot.kirjastot.fi, Kaunokki.kirjastot.fi. Ykl.kirjastot.fi

Kaunokki-Bellan ja Verkko-YKL:n sisältödata siirrettiin vuoden 2018 lopulla Finto.fi-palveluun.

Tilastotietokanta on toteutettu Kansalliskirjaston kehittämällä Kitt2-tilastotietokantasovelluksella. Yleisillä kirjastoilla on siitä oma versionsa/asennuksensa Kirjastot.fi-palvelinympäristössä. Palveluun tehtiin 2018 lähinnä suorituskykyä ja käytettävyyttä parantavia muutoksia sekä tilastoihin liittyvät muutokset. Tilastokannan sisällöstä ja tilastointiperiaatteista vastasi ESAV:in vetämä yleisten kirjastojen tilastotyöryhmä, tilastojen tallennuksen opastuksesta ja tarkistamisesta kaikki AVI:t.

Helsingin kaupunginkirjasto vastaa Kaunokki-Bellan, YKL:n ja Kauno-ontologian kehittämisestä yhteistyössä Finto.fi-palvelun ja työryhmien kanssa.

Vaikuttavuus.kirjastot.fi

Kuntaliiton kirjastojen vaikuttavuusprojektissa toteutettiin artikkelijulkaisu *Hyötyä, tietoa, elämyksiä – kirjastojen vaikuttavuuden ulottuvuuksia* sekä verkkojulkaisu *Vaikuttavuus.kirjastot.fi*. Julkaisussa esitellään kirjastojen kansainvälisiä ja kansallisia hyöty- ja vaikuttavuustutkimuksia, toiminnan ja toimitilojen kehittämistä eri kunnissa (kuntaesimerkit), hyvinvointikertomus ja tilastojen raportointityökaluja kehittämisen ja strategisen johtamisen välineenä sekä kirjastojen elinkeinopoliittisia ja yhteiskunnallisia näkökulmia muun muassa Keskustakirjaston vaikutusarviointin avulla. Sivustoa ei päivitetty vuonna 2018.

WebKake-kaukopalvelusovellus

WebKake on yleisille kirjastoille maksuton kaukopalvelun tilausten hoitoon liittyvä palvelu, jonka ylläpidosta ja kustannuksista VAKE vastaa. WebKake on ollut tuotantokäytössä 2014 alkaen ja sitä käytti vuonna 2018 28 yleistä kirjastoa. Kaukopalvelusovellus tulisi vaihtaa teknisesti modernimpaan versioon tai rakentaa kokonaan uusi sovellus. Tähän liittyen tehtiin kaukopalvelusovellusten markkinakartoitus. Siinä ei kuitenkaan löydetty nimenomaan kaukopalveluun kehitettyjä sovelluksia/palveluita. Toisaalta kaukopalvelun kehittämistarpeet pitäisi ensin selvittää kansallisesti yhdessä kaikkien kirjastosektoreiden ja Varastokirjaston kanssa, ennen kuin sovellusta lähdetään uusimaan tai vaihtamaan.

5 Viestintä

5.1. Valtakunnallisen kehittämistehtävän viestintä

Valtakunnallisen kehittämistehtävän viestinnän tavoitteena oli vuonna 2018 nostaa yleisesti tietoisuutta kirjastojen yhteisten verkkopalvelujen hyödyntämisen mahdollisuuksista sekä kirjastoalalla työskentelevien että asiakkaiden keskuudessa. Yhteisten palvelujen näkymistä autettiin tarjoamalla Kirjastot.fi-verkkosisältöjä kirjastojen omien sivujen sisällöksi, kouluttamalla henkilöstöä yhteisten palvelujen käytössä ja tuottamalla yhteisiä markkinointimateriaaleja kirjastojen käyttöön. Yhteistyö alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen kanssa Vuoden aikana luotiin alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen (AKE) viestintää varten Kirjastot.fi-emosivustoon alue Kirjastot ja kehittäminen. Tuon alisivuston sisällöllä pyrittiin tuomaan yhteen paikkaan alueiden viestintävälineitä ja luotiin alku yhteisen toimintaympäristön kehittämiseksi. Yleisten kirjastojen tunnus otettiin käyttöön alueellista kehittämistehtävää koskevassa viestinnässä ja useimmat verkkokirjastojaan uudistaneet kirjastokimpat siirtyivät sen käyttöön.

Vuoden 2018 aikana alueellista kehittämistehtävää hoitavat kirjastot loivat omia viestintäkäytäntöjään, joista osa on osoittautunut todella korkeatasoisiksi ja aktiivisiksi. Valtakunnallisen kehittämistehtävän viestintä pyrki saamaan alueilta tulevia viestejä koko valtakunnalle tiedoksi, ja tiedusteli lupaa alueviestinnän yhdistämiseen yhdeksi uutiskanavaksi. Tämä työ jatkuu, sillä alueet etenevät omassa toiminnassaan hieman eri rytmissä.

Vuoden aikana uudistettiin Kirjastot.fi:n uutisryhmiä ja ammattikalenterin tilattavia ilmoituksia erityisesti kehittämistyötä ajatellen. Koulutusilmoituksia varten luotiin kalenterinäkömä, josta voi helposti nähdä etäosallistuvat koulutukset. Tämä sai hyvän vastaanoton, sillä se palvelee kirjastoalan ammattilaisia ympäri maan koulutusten löytämisessä ja luo kuvaa alan koulutustarjonnan suuntautumisesta. Uutisryhmiin luotiin oma kanava "Ajankohtaista kehittämistyöstä", jonka tilaajiksi pyritään saamaan erityisesti kehittämistyössä toimivia asiantuntijoita.

Valtakunnallisen viestintäketjun rakentamiseksi järjestettiin erityinen viestintäpäivä, jonka esityksistä osa suoralähetettiin Kirjastokaista.fi:ssä. Osoittautui, että ketjumaisen toiminnan järjestäminen on vaikeaa ja osittain turhaakin. Alueellista kehittämistehtävää hoitavissa kirjastoissa viestintä keskittyy koordinaattoreille, jotka hoitavat myös koulutuksia. Heidät tavoittaa myös koulutuspalavereissa ja muissa yhteisissä tapaamisissa. Asiakasviestintää kussakin kunnassa hoidetaan joko kirjastotyön ohessa tai emokunnan markkinointi- ja viestintätoimessa. Johtopäätös oli, että viestinnän ketju on luotava aina kunkin aiheen mukaan.

Hankaluuksia oli fyysisen markkinointimateriaalin toimittamisessa kirjastojen käyttöön. Alueellinen jakelu olisi pitänyt tehdä kimpoittain ja yksittäisiin kuntiin isossa osassa maata. Tällainen toiminta osoittautui liian kalliiksi. Fyysisen materiaalin jakelu perustui tilauksiin ja

jakeluun eri tilaisuuksissa. Vuoden aikana viestintä tuotti messu- ja kirjastokäyttöön markkinointimateriaaleja erityisesti e-palveluista.

Koska vuoden 2018 aikana ei löydetty hyvää tapaa jakaa fyysistä materiaalia kirjastoihin keskitetysti, ohjattiin yhteistyökumppanit luomaan verkkoon tulostettavia markkinointimateriaaleja, joita kirjastot voivat tulostaa (Koko Kansa lukee / Yleisten kirjastojen konsortio, SeniorSurf, Ylen kirjastokampanjat, maan kattavat teemaviikot). Kirjastojen rooli digiopastusten antajana tulee kuitenkin jatkossa tarvitsemaan myös fyysisen materiaalin levityskanavia, sillä monen julkisen palvelun käyttöön ohjaavia esitteitä olisi hyvä saada kirjastojakeluun.

Sosiaalinen media

Sosiaalisen median, lähinnä Facebookin merkitys kirjastoalan viestinnässä oli vuonna 2018 suuri. Ideoiden, toimintatapojen ja alaan vaikuttavien uutisten levitys sitä kautta toimi hyvin.

Kirjastot.fi julkaisi sivun kirjastoalan somekanavista kirjastot.fi/kirjastosome, jonka avulla eri asioita käsittelevät ryhmät ovat löydettävissä yhdestä paikasta. Kirjastot.fi:n viestinnäsuunnittelija osallistui tiedon välittämiseen useimmissa kanavissa, sekä osallistui opettajien, kirjallisuuden harrastajien, mediakasvattajien ja muiden kirjaston kannalta merkittävien asiakasryhmien FB-ryhmien keskusteluun kirjastopalveluihin liittyvin vinkein.

Mediayhteistyö

Valtakunnallisen kehittämistehtävän viestintä ohjasi median yhteistyöpyyntöjä kirjastoalan asiantuntijoille. Oodi-kirjaston avaaminen lisäsi kyselyjä aikaisemmista vuosista. Yleisradion Kirjasto auki! –kokonaisuus vaati palvelua kirjastoalan taustatietojen toimittamisessa ja projekti tuotti runsaasti näkyvyyttä kirjastoalalle.

- Vuoden aikana toteutettiin Aluehallintoviraston ja opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa Yleisten kirjastojen asiakaskysely, jonka suunnittelussa, toteutuksessa ja viestinnässä valtakunnallisen kehittämistehtävän viestintä oli mukana.
- Väestörekisterikeskuksen Digituki-hankkeen suunnitteluun ja kommentointiin osallistuttiin työpajoissa, keskusteluissa ja tiedottamalla.
- Valtakunnallisen kehittämistehtävän viestintäsuunnittelija osallistui alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen verkostotapaamisiin, Yleisten kirjastojen neuvoston kokouksiin ja Väestörekisterikeskuksen digitukeen liittyviin tapaamisiin ja keskusteluihin vuoden aikana.
- Viestintä osallistui Kansalliskirjaston Finna.fi-palvelun kanssa yhteistyössä EDUCA-messuihin yhteisellä osastolla sekä Turun kirjamesseihin yhteisellä osastolla Lounais-Suomen kirjastojen kanssa.

Yhteistyö Finna.fi:n kanssa

Yleisten kirjastojen Finna-pohjaiset asiakassivut ovat tärkeä Kirjastot.fi:n palvelujen käyttökanava. Kansalliskirjaston Finna-tiimin kanssa tehtiin vuoden mittaan runsaasti yhteistyötä asiakaskäyttöliittymien sisältöjen kehittämiseksi. Kirjastot.fi:n viestintä toi esiin koulutuksissa ja viestinnässä Finnaa. Yhteisesti esiinnyttiin Educa 2018 messuosastolla ja Kirjastot.fi:n viestintä esitteli Finnaa ja digi.kansalliskirjasto.fi- sekä Doria-tietokantoja myös Turun kirjamessujen osastolla, joka toteutettiin Lounais-Suomen kirjastojen kanssa. Vuoden lopuksi käynnistettiin Kansalliskirjaston kanssa yhteistyössä niin sanotun malli-Finnan suunnittelu.

Kirjastohakemiston ja sen Kirkanta-tietokannan uudistamisen yhteydessä tehtiin sanastoyhteistyötä Finto-ryhmän ja Suomi.fi-toimituksen kanssa kirjastopalvelujen termien saamiseksi määritellyksi Fintossa.

Yle Oppiminen järjesti Nettiä ikä kaikki –kiertueen, jota valtakunnallisen kehittämistehtävän viestintä tuki yhteydenpidolla kirjastoihin.

Vanhustyön keskusliiton SeniorSurf-teemapäivän suunnitteluun ja tiedotukseen osallistuminen.

Viestintäsuunnittelijana toimi Päivi Litmanen-Peitsala.

5.2 Kirjastokaista.fi*Taustaa*

Kirjastokaista.fi on osa Kirjastot.fi-palvelukokonaisuutta ja valtakunnallisen kehittämistehtävän viestintää. Kirjastokaista sisältää videoita ja radio-ohjelmia kirjoista ja kirjailijoista sekä kirjastoista ja niiden palveluista. Kirjastokaista osallistuu ohjelmillaan lukemisen edistämiseen sekä kirjastojen palveluiden ja ajankohtaisten teemojen esittelyyn, viestintään ja markkinointiin. Lisäksi Kirjastokaista toimii koulutuskanavana mm. kirjastoammattilaisille, alan oppilaitoksille, opettajille ja mediakasvatustoimijoille.

Kirjastokaistan periaatteisiin kuuluu, että tuotettuja ohjelmia voi jakaa ja upottaa vapaasti eri sivustoille ja näyttää tilaisuuksissa ja osana opetusta oppitunneilla niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Ohjelmilla ei ole rajattua julkaisuaikaa, vaan ne ovat katsottavissa ja kuunneltavissa rajatta.

Julkaisimme Kirjastokaistalla vuoden 2018 aikana 203 ohjelmaa. Ohjelmia tuotettiin suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Julkaistuista ohjelmista kuusi oli podcastejä ja loput videoita. Oma tuotantoa videoista oli 128, joista 102 oli suorana lähetettyjen tilaisuuksien esityksiä julkaistuna kukin omana videonaan ja loput 26 olivat muuta ohjelmatuotantoamme kuten uusia osia Kolme kysymystä kirjastosta -sarjaan, englanninkielinen versio Kirjaston tarina -dokumentista sekä kirjailijahaastatteluja. Podcastit ovat puolestaan Kirjasampo.fi:n kanssa yhteistyönä tuotettuja Kirjan taajuudella -

ohjelmia. Suoria lähetyksiä tuotimme vuoden 2018 aikana 22.

Kirjastokaistalla julkaistiin edellisvuosien tapaan myös muiden tuottamia videoita. Vuonna 2018 niitä julkaistiin 69. Joukossa oli mm. Lukukoira Sylvin videoita, Ratamo-kirjastojen tuottama Kallen ja Keijon kirjastoluokat -animaatio, Sivupiirin kirjatrailereita, Kaustisen kirjaston kirjavinkkivideoita, KultTVn jaksoja sekä Ylen Kirjasto auki! -trailereita. Muiden tuottamien videoiden julkaiseminen, jakaminen ja markkinoiminen on oleellinen osa toimintaamme.

Vuodelle 2018 asetetut painopisteet ja niiden toteutuminen

Kirjastokaistalle määriteltiin vuodelle 2018 sisällöntuotannon oheen kolme painopistettä, jotka toimivat tuon tuotantovuoden tavoitteina. Tässä painopisteiden kuvailu ja toteutuminen. Tuloksia on kuvattu Poimintoja tilastoista -osuudessa.

1. Tuottaa lukemisen edistämisen- ja kirjastomarkkinointiohjelmia, jotka hyödyttävät kirjastoja.

Tietoisuutta tuotetusta ohjelmista parannettiin entisestään systemaattisella markkinointi- ja tiedotustyöllä. Tavoitteena oli saada kirjastokenttä hyödyntämään enemmän Kirjastokaistan yhteiseksi tuottamia av-sisältöjä. Videoputoksia (automaattisesti päivittyvät ja kirjastojen manuaalisesti päivittämät) ja niiden kautta videoiden katseluita kirjastojen sivuilta kertyi enemmän kuin aiempina vuosina.

2. Saada kirjastot hyödyntämään nykyistä paremmin Kirjastokaistan koulutusohjelmia.

Kirjastokaista suorälähetti ja tuotti ohjelmia useissa alan koulutustilaisuuksissa ja seminaareissa. Tavoitteena oli saada kirjastokenttä ymmärtämään nykyistä paremmin, että Kirjastokaistan tuottamat koulutusohjelmat on tehty, jotta saavutettavuus ja tasa-arvo koulutustarjonnassa parantuisi. Osallistuminen koulutuksiin on usein mahdotonta resurssiongelmien vuoksi, joten suorälähetyksen seuraaminen tai jälkitallenteiden katsominen on hyvä ja kustannustehokas apu koulutussisältöjen tavoittamiseen. Kirjastokaistan koulutusohjelmia seuraavat myös alan ulkopuoliset tahot, joten Kirjastokaista edistää ja laventaa tällä myös mielikuvaa kirjastosta avoimesti kaikkien käyttöön tarjotun tiedon mahdollistajana. Suorälähetyksiä ja niistä julkaistuja videoita tuotettiin enemmän kuin aiempina vuosina. Katseluiden määrät kasvoivat edellisvuosiin verrattuna.

3. Vahvistaa Kirjastot.fi:n sisäistä yhteistyötä kirjastoille tehtävien sisältöjen tuotannossa.

Tuotimme kirjastojen sivuille kirjallisuusupokkeita, joihin sisältyy Kirjastokaistan tuottama video, Kirjasammon ja Sivupiirin tuottamat lukuvinkit ja Makupalojen linkkivinkit. Tarjosimme kirjastoille kokonaisuuksien käyttöä tukevan ”upokeskriptin”, jonka avulla sisältöpaketti päivittyvät automaattisesti verkkokirjastoihin. Samoin vahvistimme Kirjastot.fi:ssä palveluiden markkinointia toinen toistemme kanavissa.

Yhteistyötä ylläpidetään myös säännöllisesti pidettävissä sisällöntuotantopalavereissa. Verkkokirjastoihin ympäri maan perustettiin uusia upokepaikkoja.

Poimintoja tilastoista

Vimeossa julkaisujen videoiden loads-luku lähes 9 miljoonaa.

Kirjastokaistan videoiden ensisijainen julkaisualusta on Vimeo. Videot siirtyvät sieltä WordPressillä tuotetulle Kirjastokaista.fi-sivustolle, jossa videoiden kuvailutiedot täydennetään ja videot järjestetään oikeisiin kategorioihin. Vuonna 2018 Vimeossa julkaistut videot keräsivät 214 935 katselua. Edellisenä vuonna katseluita kertyi 116 964, joten videoiden katselumäärä nousi 83%. Myös videoiden upotusten määrä muille sivustoille jatkoi kasvuaan. Video-playereiden lataamista kuvaava loads-luku nousi vuonna 2018 uuteen ennätykseen ollen 8 788 971. Edellisenä vuonna tämä ”upokeluku” oli 6 409 232, joten kasvua kertyi 37%. Katsotuin Vimeossa julkaistu video oli Kirjaston tarina -dokumentti, joka sai 23 656 katselua vuonna 2018.

Lukuja on kasvattanut erityisesti se, että yhä useammat kirjastot ovat upottaneet videoita Kirjastokaistalta osaksi verkkokirjastojaan ja muita sivustojaan. Tämä onkin yksi kaikkein keskeisimpiä toimintamme tavoitteita.

YouTubessa videoiden katseluita yli puoli miljoonaa

Kirjastokaista käyttää YouTubea suoralähetysten alustana. Lisäksi julkaisemme YouTubessa pienen osan muista ohjelmista. Valikoimme YouTubessa julkaistaviksi lyhyitä, siihen ympäristöön sisällöllisesti sopivia videoita.

Vuonna 2018 videoiden katseluita kertyi YouTubessa 561 255. Edellisenä vuonna katseluluku oli 18 539. YouTubessa prosentuaalinen nousu on huima (2927%). Luku kuvaa hyvin YouTuben luonnetta, sillä siellä yksi video voi muuttaa kaiken. Sellainen paljastuu näidenkin lukujen taustalta, sillä yksi video, Kallen ja Keijon kirjastoluokat, keräsi Kirjastokaistan YouTube-tilin katseluluvuista 90%. Tuota videota katsottiin vuoden 2018 aikana 502 300 kertaa. Video toi myös paljon uusia YouTube-tilin tilaajia. Tilaajien määrä oli vuodenvaihteessa 1100.

Kirjastokaista.fi-sivuston käytössä kasvua 44%

Kirjastokaista.fi-sivuston rooli on olla ikään kuin näyteikkuna ja käyntikortti Kirjastokaistan kokonaisuudesta. Kaikki ohjelmat löytyvät sieltä omista kategorioistaan. Panostamme sisällönkuvailuun, jotta sekä sivuston sisäinen haku että hakukoneet löytävät tuotetut sisällöt. Kirjastokaistalta on myös helppoa jakaa ja upottaa videoita.

Kirjastokaista.fi-sivuston käyttö kasvoi huomattavasti vuonna 2018. Google Analyticsin mukainen istuntojen määrä nousi 44%. Vuonna 2018 istuntoja kertyi 90 378, kun se oli edellisenä vuonna 62 667.

Lukukoira Sylvi valloittaa myös Facebookissa

Julkaisemme videoita myös Facebookissa sillä Facebookin ulkopuoliset playerit, kuten YouTube ja Vimeo, eivät näy enää videoina Facebookissa. Teemme siksi kaikista lyhyistä videostamme myös tekstitetyt Facebook-videot. Vuoden 2018 aikana Kirjastokaistan Facebookissa julkaistiin 75 videota. Facebookissa ylitse muiden nousivat kuopiolaisten kumppaniemme tuottamat Lukukoira Sylvin videot. Facebook-tilastointi on muuttunut viime vuosien aikana, joten emme julkaise tänä vuonna vertailutietoja. Edellisenä vuonna Facebook-videot keräsivät lähes puoli miljoonaa katselua. Facebookin tilastot ovat saatavissa nyt katseluaikoina. Kirjastokaistalla oli vuoden 2018 lopussa Facebook-seuraajia 4562.

Lisätietoa tilastoista: <https://www.kirjastokaista.fi/kirjastokaistalla-ennatysten-vuosi>

Kehittäminen

Kehittämistyötä tehtiin edellisvuosien tapaan suoralähetysten tekniikassa ja laadussa. Lisäksi Kirjastokaistan WordPress-käyttöliittymässä tehtiin visuaalinen uudistus etusivuille sekä selkeytettiin navigaatorakennetta ja listaussivuja. Kirjastokaistan etusivut toimivat sivuston näyteikkunana ja käyntikorttina koko Kirjastokaistan toiminnasta ja ohjelmatuotannosta. Nostimme hakua tukevia elementtejä paremmin esille etusivulla, karsimme some-upokkeet pois ja nostimme tilalle paikan suoralähetyksille.

Lisätietoa: <https://www.kirjastokaista.fi/kirjastokaista-fin-kayttoliittymauudistuksesta-selkeytta-ja-nopeutta>

Yhteistyökumppanit

Kirjastokaistan koko toiminta perustuu yhteistyöhön eri toimijoiden kesken. Kirjastokaista teki laajasti yhteistyötä vuoden 2018 aikana sekä yleisten kirjastojen että muiden kirjastosektoreiden kanssa. Kirjastokaista teki suoralähetyksiä alan keskeisissä seminaareissa ja koulutuspäivillä. Näiden tuotantojen kautta seminaarien järjestäjät ja esiintyjät taustaorganisaatioineen ovat Kirjastokaistan yhteistyöverkosta.

Kirjastokaista teki myös laajasti yhteistyötä kirjallisuuteen ja lukemisen edistämiseen liittyvässä ohjelmatuotannossaan erityisesti kustantajien sekä Turun kirjamessujen ja Lukukeskuksen kanssa. Kirjastokaista oli mukana kumppanina Lukuliike-hankkeessa.

Yhteistyöverkostoja laajensi osaltaan myös Kirjastokaistan toimituskunta, jossa on laaja edustus niin yleisten kirjastojen henkilökuntaa eri puolilta maata kuin yhteistyötahojenkin edustajia. Toimituskunta kokoontuu kaksi kertaa vuodessa.

Mikko Helander, videotuotanto, Kirjastokaista – Kirjastot.fi
Päivikki Karhula, johtava tietoasiantuntija, Eduskunnan kirjasto
Päivi Karhumetsä, informaatikko / viestintäkoordinaattori, Metropolia amk
Anneli Ketonen, kirjastotoimen ylitarkastaja, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Teemu Kokkonen, tietotekniikkasuunnittelija, Kansalliskirjasto
Riikka Kulmala, lehtori, Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma, Turun amk
Vesa Liminka, kirjastonjohtaja, Vaara-kirjastot: Rantakylän, Nepenmäen ja Karsikon kirjastot

Päivi Litmanen-Peitsala, viestinnän suunnittelija, Kirjastot.fi
Tutta Periviita, kirjastovirkailija, Kittilän kunnankirjasto
Riikka Rajala, järjestösihteeri, Kirjastoseura
Sari Siekkinen, tuottaja, Yle Kulttuuri ja viihde
Panu Somerma, videotuotanto, Kirjastokaista – Kirjastot.fi
Minna Suikka, tietoasiantuntija, Helsingin yliopiston kirjasto
Riitta Taarasti, toimittaja, Kirjastokaista – Kirjastot.fi, toimituskunnan vetäjä
Riitta Vivolin-Karén, tuottaja, Viittomakielinen kirjasto

Suoralähetetyt ohjelmantekokohteet:

Pelin paikka LIVE: Pikkujoulu-lähetys – Pelit perheen kesken (12.12.2018, Pasilan kirjasto, Helsinki)
Lasten kirjareppu 2018 -koulutuspäivä (22.11.2018, Maunula-talo, Helsinki)
Sähköisen asioinnin koulutus (15.11.2018, Pasilan kirjasto, Helsinki)
OKM:n Kirjastopäivät 2018 (7.-8.11.2018, Säätöalo, Helsinki)
Pelin paikka LIVE: Pelit taiteena (5.11.2018, Pasilan kirjasto, Helsinki)
Miten ja miksi luen lapselle? -koulutuspäivä (30.10.2018, Seinäjoen pääkirjasto, Seinäjoki)
Lukuliike koulussa -kampanjan avaus (17.10.2018, Mukkulan koulu, Lahti)
Pelin paikka LIVE: Miekka ja magia (10.10.2018, Pasilan kirjasto, Helsinki)
Kirjailijahaastatteluja Turun Kirjamessuilta (5.-6.10.2018, Messukeskus, Turku)
Ylikirjastonhoitaja Kai Ekholmin juhlaseminaari (2.10.2018, Helsingin yliopisto, Helsinki)
Pelin paikka LIVE: Mielenterveys (12.9.2018, Pasilan kirjasto, Helsinki)
Pelin paikka LIVE: Nuorten suosikkipelit (6.6.2018, Pasilan kirjasto, Helsinki)
Lukemisen tasa-arvoa -seminaari (14.5.2018, Hotelli Helka, Helsinki)
Pelin paikka LIVE: Historiapelit (2.5.2018, Pasilan kirjasto, Helsinki)
Kirjavinkkariyhdistyksen kevätseminaari (24.4.2018, Lahden pääkirjasto, Lahti)
Miltä kuulostaa runouden tulevaisuus? Lukuviikon tilaisuus (17.4.2018, Vuosaaren kirjasto, Helsinki)
Kirjastojen valtakunnallinen viestintäpäivä (13.4.2018, Pasilan kirjasto, Helsinki)
Pelin paikka LIVE: Rikos- ja jännitystarinat peleissä (4.4.2018, Pasilan kirjasto, Helsinki)
Meille vai teille: leffapalvelut kirjastossa (21.3.2018, Finlandia-talo, Helsinki)
Pelin paikka LIVE: Sarjakuviin perustuvat pelit (7.3.2018, Pasilan kirjasto, Helsinki)
Nuorten kirjareppu -koulutuspäivä (7.2.2018, Lumon kirjasto, Vantaa)
Hyvää tilaa! -koulutuspäivä (24.1.2018, Tampereen pääkirjasto Metso, Tampere)

Kirjastokaista-palvelusta vastasivat verkkotoimittaja Riitta Taarasti ja kuvaaja-editoijat Mikko Helander ja Panu Somerma.

5.3 Kansainvälinen viestintä

Vuonna 2018 valtakunnallisen kehittämissyksikön kansainvälisessä toiminnassa käynnistettiin kansainvälisen viestinnän suunnittelu. Viestinnän suunnittelun pohjatyöt aloitettiin kesäkuussa 2018 ja toden teolla suunnittelutyö pääsi käyntiin elokuussa Lotta Muurisen aloitettua kansainvälisten asioiden projektipäällikkönä heinäkuussa 2018. Kansainvälisen viestinnän suunnittelu aloitettiin käytännössä tyhjästä, sillä valtakunnallisen

kehittämisyksikön kansainvälisen työn painopisteet olivat ennen vuotta 2018 toisaalla.

Kansainvälisen viestinnän tavoitteet asetettiin kaksisuuntaisiksi. Ensimmäiseksi tavoitteeksi asetettiin suomalaisen yleisten kirjastojen kentän tunnetuksi tekeminen kansainvälisesti. Toiseksi tavoitteeksi asetettiin kansainvälisen kirjastomaailman uusien tuulien ja uutisten viestiminen Suomeen.

Näiden tavoitteiden toteuttamista varten perustettiin alkusyksystä 2018 Public Libraries Finland nimen alle Facebook- ja Twitter-tilit. Facebookin kautta pyrittiin tavoittamaan lähinnä suomalaista yleisöä, kun taas Twitter-viestinnän tähtäimenä oli pitkälti kansainvälinen yleisö. Pian kuitenkin kävi ilmi, että molemmissa sosiaalisen median kanavissa oli melko tasaisesti sekä kotimaista että ulkomaista yleisöä. Varsin lyhyessä ajassa sosiaalisen median kanavien seuraajia onnistuttiin keräämään kohtuullisesti. Alun perin tavoitteet seuraajien suhteen asetettiin maltillisiksi ja päätettiin pyrkiä siihen, että viestintätyötä tehdään pitkäjänteisesti eikä valtavia massoja tavoiteta välttämättä hetkessä etenkin, kun aktiivinen toiminta sosiaalisessa mediassa aloitettiin vasta syyskuun lopulla 2018. Varsinaiseksi tavoitteeksi valtakunnallisen kehittämisyksikön kansainväliselle viestinnälle sosiaalisessa mediassa asetettiin toiminnan käynnistäminen, ja tässä myös onnistuttiin kohtuullisesti.

Toisena päävälineenä kansainvälisessä viestinnässä on Libraries.fi-sivusto. Sivuston edellinen isompi uudistus tapahtui Helsingin IFLA WLIC -konferenssin aikoihin 2012 ja Libraries.fi on ollut pitkään uudistuksen tarpeessa. Sivuston uudistuksen suunnittelu aloitettiin muun kansainvälisen viestinnän suunnittelun aloittamisen yhteydessä kesällä 2018. Libraries.fi-sivuston tarkoituksena on jatkossa toimia kattavana tietopakettina suomalaisista yleisistä kirjastoista tarjoten sekä nopeaa perustietoa että syväluotavampaa kirjastokentän esittelyä tapausesimerkkien kautta. Sivuston osalta syksyn mittaan luotiin uudistetulle sivustolle rakenteellinen pohja sekä kerättiin tausta-aineistoa sivuille tuleville artikkeleille. Uudistettu Libraries.fi-sivusto päätettiin rakentaa kuuden eri teeman pohjalle, jotka antavat kattavan kuvan suomalaisista yleisistä kirjastoista. Nämä teemat ovat toimiva kansalaisyhteiskunta, digitaalisuus, lukemisen edistäminen, eri asiakasryhmien palvelut, kumppanuudet ja osallisuus sekä yleistä suomalaisista kirjastoista. Pakettien on tarkoitus toimia myös tukena suomalaisille kirjastolaisille maamme kirjastojen esittelyssä. Pakettien lisäksi tätä tarkoitusta varten on tarkoitus laatia vapaasti jaettava yleisesityksen pohja kirjastoesittelyiden tueksi.

Kansainvälisen toiminnan tiimi kävi vierailulla tutustumassa Seinäjoen ja Tampereen kirjastoihin sekä keskustelemassa kansainvälisestä toiminnasta 18.9.2018. 7.6.2018 kansainvälinen tiimi kävi tutustumassa Kirjastoseuran toimintaan ja keskustelemassa yhteistyömahdollisuuksista.

Vuonna 2018 kansainvälinen tiimi esitteli toimintansa linjoja AKE-koordinaattorien kehittämispäivässä 6.9.2018, Kirjastot.fi-koordinaatioryhmälle 12.11.2018 sekä 15.11.2018 tapaamisessa OKM:ssä Leena Aaltosen kanssa. Valtakunnallisen kehittämisyksikön

alaista kansainvälistä toimintaa on esitelty myös osana muuta Helsingin kaupunginkirjaston kansainvälistä toimintaa Helsingin kaupunginkirjaston esimiesfoorumissa 18.10.2018, 25.10.2018 Suomen kirjastoseuran järjestämässä Kenelle kansainvälisyys kirjastossa kuuluu? -seminaarissa sekä 8.11.2018 Finlandia talossa järjestetyillä Tr*ffpunkt – Mikromarc 2018 -tilaisuudessa.

Joulukuussa käynnistyi Oodiin liittyvä kansainvälinen viestintätyö.

Kansainvälisestä viestinnästä vastasivat Lotta Muurinen ja Antti Sauli.

6 Kansallinen yhteistyö

6.1 Kansallinen yhteistyö

Valtakunnallisen kehittämistehtävän kansalliseen yhteistyöhön kuuluvat yleisten kirjastojen kansallisen yhteistyön ja kirjastoverkon yhteentoimivuuden edistäminen, osallistuminen koko kirjastoalan ja muistisektorin kansalliseen yhteistoimintaan sekä kaukopalvelu.

Vuosi 2018 oli valtakunnallisen kehittämistehtävän ensimmäinen toimintavuosi. Kansallisen toiminnan osalta tämä merkitsi siirtymää keskuskirjastotoiminnasta kehittämistehtävän hoitamiseen. Lain määrittelemiä tehtäviä ovat yhteisten palvelujen toteuttaminen yhteistyössä yleisten kirjastojen ja muiden kirjastojen kanssa, sekä yleisten kirjastojen keskinäisen yhteistoiminnan edistäminen.

Yhteistoiminnan edistäminen

Uuden tehtävän toimintamallin rakentaminen aloitettiin vierailemalla kaikissa kehittämistehtävää hoitavissa kirjastoissa. Tapaamisiin osallistuivat kirjastojen johto, kehittämistehtävää hoitavat henkilöt, sekä aluehallintovirastojen tarkastajat. Keskusteluissa valtakunnallisen kehittämistehtävän tärkeimmäksi tavoitteeksi vuodelle 2018 nostettiin kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen yhteistyöverkoston luominen. Lisäksi toivottiin mm. uuden lainsäädännön tuovan mukanaan pitkäjänteisempää ja vaikuttavampaa kehittämistyötä niin valtakunnallisesti, kuin alueellisestikin. Valtakunnalliselta toimijalta toivottiin myös kirjastoalaan vaikuttavien asioiden seuranta ja niiden viestimistä kentälle.

Valtakunnallisen kehittämistehtävän järjestämät kokoukset ja teemapäivät 2018

Yhteistyöverkostoa lähdettiin rakentamaan yhteisillä kokouksilla, joista ensimmäinen järjestettiin Tampereella 22.2. Kokoukseen osallistuivat OKM:n, VM:n, aluehallintovirastojen, sekä alueellista ja valtakunnallista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen edustajat. Aiheina kokouksessa olivat mm. rahoitukseen ja kehittämistehtävän toteuttamiseen liittyvät asiat, Valtiovarainministeriön AUTA-hanke, kirjastokierroksella esiin

nousseet asiat, sekä kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen ajankohtaiset kuulumiset.

Samalla kokoonpanolla kokoonnuttiin uudelleen Lahdessa 23.5. Asialistalla olivat tuolloin mm. VRK:n digituki-hanke, aluehallintovirastojen ajankohtaiset asiat, sekä EU:n tietosuojasetus ja kansallinen viestintä. Työpajoissa käsiteltiin kehittämistehtävän suuntaviivoja, koulutuskäytäntöjä, digitaaloja, sekä toiminnan mittareita ja arviointia.

Huhtikuussa järjestettiin Pasilan kirjastossa kirjastojen viestintävastaaville yhteinen kokous. Kokouksessa käsiteltiin viestintää monelta eri näkökulmalta, sekä sivuttiin myös osaamisen kehittämiseen liittyviä teemoja.

Syksyn ensimmäinen kokous järjestettiin 6.9 ja se oli teemaltaan kehittämispäivä, joka suunnattiin kaikille alueellista kehittämistehtävää koordinoiville ja toteuttaville henkilöille. Kehittämispäivässä kuultiin vinkkejä etälähetysten toteuttamiseen, asiaa kansainvälisen viestinnän, sekä monikielisen kirjaston palvelujen sisällöistä, sekä Helsingin kaupungin Digitaalisen syrjäytymisen ehkäisy – hankkeesta. Tulevaisuuden yhteiskuntaa ja kirjastoa visioi Turun yliopiston tulevaisuuden tutkimuskeskuksesta tohtorikoulutettava Morgan Shaw. Päivän sisällöstä löytyy tarkempi kuvaus Vuorosanoja- blogista.

Alueellista ja valtakunnallista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen johtajat kokoontuivat yhteiseen työpajaan 10.9. Tampereella. Tällöin käsiteltiin mm. yhteisiä kokouskäytäntöjä, kuvailun uudistusprosessia, vankilakirjastotyötä, sekä alueellisia hankkeita.

Vuoden viimeinen yhteinen kokous järjestettiin 18.10 Pasilassa, jolloin aiheena oli osaamisen kehittäminen. Kokoukseen osallistuivat alueellisia koulutuksia koordinoivat henkilöt mukaan lukien pääkaupunkiseutu, sekä aluehallintovirastojen edustajat. Yhteistyöllä on jatkossa tarkoitus löytää sellaisia toimintamalleja, jotka vähentäisivät päällekkäistä työtä ja auttaisivat hyödyntämään yhteistä osaamista kaikkien kirjastolaisten hyödyksi.

Muu yhteistyö eri toimijoiden kanssa

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtakunnallinen kehittämistehtävä toteuttaa lain sille määräämää tehtävää. Tehtävän sisällöstä käytiin ministeriön kanssa syyskuussa toimintaa ja rahoitusta koskeva keskustelu, jossa summattiin kulunutta vuotta, sekä keskusteltiin vuoden 2019 suunnitelmista. Vuoden aikana nousi esiin myös eri teemoja, joiden pohjalta tarkasteltiin yhdessä toimintaa ja tehtävän sisältöä.

Yleisten kirjastojen neuvosto, YKN

Yhteistyö YKN:n kanssa jatkui vuonna 2018, mutta eri muodossa kuin aikaisemmin Keskuskirjastoroolista käsin tehty toiminta. Kokouksen sihteerin ja valmistelijan tehtävät muuttuivat edustukseksi neuvoston työvaliokunnassa. Lisäksi valtakunnallisen kehittämistehtävän edustajat osallistuivat neuvoston kevätkokoukseen huhtikuussa Oulussa, sekä marraskuussa Kuopiossa. Loppuvuodesta perustettiin lisäksi YKN:n

Suunta-työryhmä, jonka tehtävänä on päivittää Yleisten kirjastojen Suunta-asiakirja. Työryhmän sihteereinä toimivat valtakunnallisen kehittämistehtävän edustajat.

Kansalliskirjasto

Yleisten kirjastojen konsortio ja FinElib - konsortio

Yleisten kirjastojen konsortion kanssa kokoonnuttiin vuoden aikana säännöllisesti. Konsortion ohjausryhmään valtakunnallinen kehittämistehtävä osallistui asiantuntijaroolissa.

FinElib – konsortion ohjausryhmän varajäsenyys jatkui. Lisäksi osallistuttiin OKM:n asettamaan työryhmään, jonka tehtävänä oli selvittää FinElib-konsortion ja Yleisten kirjastojen konsortion tehtäviä. Työryhmä jätti selvityksensä ministeriölle syyskuussa 2018.

Aluehallintovirastot

Vuoden 2018 aikana yhteistyö aluehallintovirastojen kanssa jatkui. Työryhmäyhteistyötä jatkettiin tilastoinnin osalta, ja lisäksi osallistuttiin AVI:n tiedolla johtamisen – työryhmään. Aluehallintovirastojen kanssa kokoonnuttiin myös säännöllisesti kehittämistehtävän puitteissa yhteisissä kokouksissa.

Yhteisten palvelujen kehittäminen

Yhteisten palvelujen kehittäminen jatkui osana Kirjastot.fi- palvelukokonaisuutta. Kirjastot.fi -sivustolle luotiin oma osio kehittämistehtävään liittyen, Kirjastot ja kehittäminen.

Yhteenveto

OKM:n ja aluehallintoviraston kanssa syyskuussa käydyn keskustelun pohjalta lähdettiin suunnittelemaan vuoden 2019 toimintaa. Lisäksi toiminnan suunnittelun apuna toimi alueellista kehittämistehtävää hoitavilta kirjastoilta ja aluehallintovirastoilta saatu palaute, jota kerättiin mm. kyselyllä kevään yhteisten kokousten jälkeen. Seuraavan vuoden toiminta kiteytettiin vuosikelloon, joka toimii kehyksenä kansallisen toiminnan osalta.

Kansallisesta yhteistyöstä vastasi Aija Laine.

6.1 Kaukopalvelu

Kaukopalvelun valtakunnalliseen kehittämistehtävään kuuluu ulkomaisten kaukolainojen välitys muille Suomen yleisille kirjastoille.

Monikielisen kirjaston käyttö jatkui vilkkaana. Saapuneiden tilausten perusteella toimitettiin 14 006 siirtokokoelmalainaa Suomen muihin kirjastoihin, 2751 enemmän kuin edellisvuonna (vuonna 2017 lähetettiin 11255 lainaa). Monikielisen kokoelman kirjoja lähetettiin 45 eri kielellä.

Yksittäisiä kaukolainoja lähetettiin Helmet-kokoelmasta 6 531 kappaletta (luku sisältää myös uusinnat) eli 1 932 (42 %) enemmän kuin viime vuonna. Tähän kasvuun on voinut

vaikuttaa 1.1.2018 voimaan tullut opetus- ja kulttuuriministeriön asetus, jossa keskus- ja maakuntakirjastojärjestelmän on korvannut valtakunnallista ja alueellista kehittämistehtävää hoitavat kirjastot.

Koska kehittämistehtävää hoitavia kirjastoja on vähemmän kuin aikaisemmin maakuntatehtävää hoitavia kirjastoja, voi tämä näkyä kasvuna kaukolainatilastoissa valtakunnallista ja alueellista kehittämistehtävää hoitavissa kirjastoissa. Kehittämistehtävää hoitavat kirjastot lähettävät kaukolainoja maksutta muille yleisille kirjastoille, samaan tapaan kuin vanhat maakuntakirjastot. Entiset maakuntakirjastot, jotka eivät uudessa järjestelmässä ole kehittämistehtävää hoitavia kirjastoja, ovat suurelta osin ottaneet käyttöön kaukopalvelumaksut muille kirjastoille.

Omien asiakkaiden pyynnöstä tehtiin 1 041 tilausta muihin kirjastoihin eli 44 kappaletta vähemmän kuin vuonna 2017. Suurin osa tilauksista lähetettiin kotimaisiin kirjastoihin. Tehdyistä kaukolainapyyntöistä saatiin lainaksi tai kopioina 1 007 tilausta.

Helsingin kaupunginkirjaston omien kaukolainatilausten hallinnassa käytettiin WebKake-kaukopalvelusovellusta.

Lähetettävää kaukopalvelua hoitava Kirsi Vanharanta jäi vuorotteluvapaalle 3.10.2018. Sijaisena toimii kirjastonhoitaja Jaana Sundell 29.3. asti. Kirsi Vanharanta palaa vuorotteluvapaalta 1.4.2019. Kasimir Andersson toimii kaukopalvelun informaattikkona.

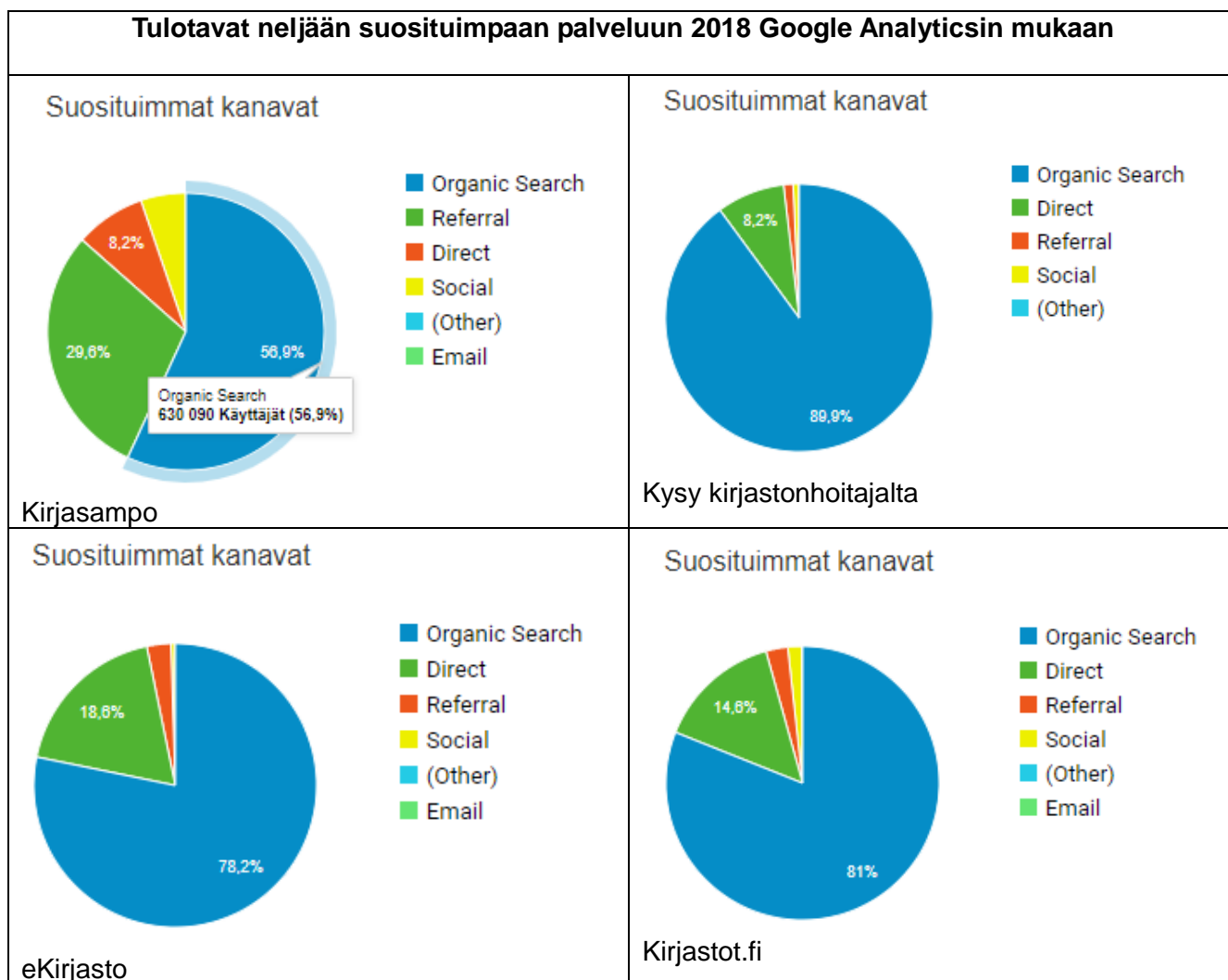
8 Tilastoja ja palautetta

8.1. Google Analytics –istunnot 2018

Palvelu	2018	2017
Kirjasampo.fi	2 038 538	2 005 335
Kysy kirjastonhoitajalta	1 414 812	1 015 131
Ekirjasto.kirjastot.fi	405 891	316 307
Emosivusto	387 737	456 408
Hakemisto.kirjastot.fi Api.kirjastot.fi*	356 850	379 777
Fono.fi	249 774	271 035
Makupalat.fi	177 898	200 198

Monihaku.kirjastot.fi	141 043	159 197
Ykl.kirjastot.fi	124 798	127 468
Musiikkikirjastot.fi	96 171	82 620
Kirjastokaista.fi	90 378	62 667
Aparaattisaari.fi	57 592 4942	88 141
Biblioteken.fi	55 864	28 032
Digi.kirjastot.fi	44 464	36 199
Webkake	32 403	32 524
Hankkeet.kirjastot.fi Visualisointi suomi	27 215 1 197	30 537 973
Libraries.fi	20 689	8 174
Tilastot.kirjastot.fi Visualisointi suomi	16 281 2 257	15 775 2 480
Okariino-peli	-	5 387
Blogit.kirjastot.fi	3 005	3 110
Vaikuttavuus.kirjastot.fi	2 616	2 967
Now.libraries.fi	1 378	1 622
Kiravo.kirjastot.fi	711	746
Uutispalvelu		
Yhteensä:	5 641 048	5 332 810

* = Api.kirjastot.fi: Kirjastohakemiston Kirkanta-tietokannan rajapinta: tätä kautta haettavan datan käyttöä ei tilastoida

8.2 Muita tilastoja

	2018	2017
Kysy kirjastonhoitajalta	Vastauksia 5404 Vastaajia 215 51 yleistä kirjastoa 19 erikoiskirjastoa	Vastauksia 3 800 Vastaajia 220 52 yleistä kirjastoa 19 erikoiskirjastoa
Ammattikalenteri	731	589
Keskusteluviestit	Tietolistan viestejä 534	

Rekisteröityneet käyttäjät	5 391	4 423
Frank-hakujen määrä	?	?
Kirjasampo	Tietoja 72 200 romaanista 13 700 runokokoelmasta 6 500 novellikokoelmasta 41 842 yksittäisestä novellista 3 168 näytelmästä tai näytelmäkokoelmasta 16 504 kuvakirjasta 5 100 sarjakuva-albumista 92 000 kansikuvaa 23 900 verkkolinkkiä 10 184 Arvostelevan kirjaluettelon arvostelua 5 216 Resonerande bokkatalogin arviota 36 342 teoksen henkilöä 56 900 kirjallisuuden tekijästä	Tietoja 69 700 romaanista 13 000 runokokoelmasta 6 300 novellikokoelmasta 41 772 yksittäisestä novellista 3 168 näytelmästä tai näytelmäkokoelmasta 15 600 kuvakirjasta 4 800 sarjakuva-albumista 85 000 kansikuvaa 22 900 verkkolinkkiä 10 184 Arvostelevan kirjaluettelon arvostelua 5 216 Resonerande bokkatalogin arviota 34 337 teoksen henkilöä 54 600 kirjallisuuden tekijästä
Makupalat	548 uutta linkkiä 16 298 linkkiä yhteensä	637 uutta linkkiä 19 186 linkkiä yhteensä
Kirjastokaista	203 videota julkaistu, joista omaa tuotantoa 128 22 audiota Katseluita yhteensä: n. 1 000 000 Vimeo: 116 964 Facebook: n. 500 000 Youtube: 561 255 5 763 kuuntelua SoundCloudissa	200 videota 18 audiota Katseluita yhteensä: n. 600 000 Vimeo: 116 964 Facebook: 465 000 Youtube: 18 539 6 728 kuuntelua SoundCloudissa
Digi	117 624 aineistoa (osaa ei ole julkaistu) 344 kokoelmaa 60 kirjastoa	117 261 aineistoa (osaa ei ole julkaistu) 330 kokoelmaa 33 kirjastoa
Ekirjasto	20 740 e-aineisto	19 995 e-aineistoa
Hankkeet	2004 hanketta	2003 hanketta
Kirjastohakemisto	1 075 toimipistettä	1 113 toimipistettä

8.3 Sosiaalisen median tilastoja

Twitter-tili: seuraaja	2018	2017
Kirjastot.fi	3 371	3 019
Kirjasampo.fi	2 900	2 536
Kirjastokaista.fi	2 928	2 466
Biblioteken.fi	1 175	1 182
Musiikkikirjastot.fi	845	759
Kysy kirjastonhoitajalta	890	681
Sivupiiri	640	512
Makupalat.fi	523	388
Public Libraries Finland	286	-
Yhteensä:	13 558	11 543

Facebook-tili: tykkääjä	2018	2017
Kirjastot.fi	5 153	4 362
Kirjastokaista.fi	4 562	3 741
Kirjasampo.fi	3 222	3 001
Kysy kirjastonhoitajalta	1 730	1 527
Sivupiiri.fi	697	616
Biblioteken.fi	628	590
Public Libraries Finland	492	-
Musiikkikirjastot.fi	378	

Boksampo	216	191
Sidospår	53	43
Yhteensä:	13 909	14 071

Kirjastot.fi-sisältöjen esittäminen upokkeiden, videopotusten, somejakojen, syötteiden ja rajapintojen avulla kirjastojen verkkopalveluissa ja sosiaalisessa mediassa näkyi aikaisempaa selvemmin käyttötilastoissa. Tämä kuitenkin monimutkaistaa tilastointia, esim. syötteiden tai rajapintojen käytöstä ei saada tilastoja, eikä kaikista upokkeista.

8.4 Palautetta

	2018	2017
Palautteen tyyppi		
Yksittäiselle kirjastolle osoitettu palaute (kirjaston palvelut, aineistot, työasemat, tilat, tietokannat, aineiston löytyminen, uusiminen; käyttäjien osoitteenmuutokset, kirjastokortit, hankintatoiveet ym.)	2	9
Erilaiset pyynnöt (tiedonhaku, neuvonta kirjastoille (ylläpito) ja käyttäjille, kirjastojen yhteystiedot ym., kyselyt, tietopalvelukysymykset, linkki- ja aineistoehdotukset)	40	40
Palveluiden toimivuus: käytettävyyttä, teknistä toimivuutta ja tiedon löytyvyyttä koskeva palaute ja kehittämissuhteet, vikailmoitukset	51	23
Tietojen ja linkkien päivityspyynnöt, ehdotukset	31	25
Rekisteröityneiden käyttäjien palvelut	6	4
Palautejärjestelmän palautteet yhteensä	130	101
Kysy kirjastonhoitajalta –arkiston kommentit	931	605

Vuonna 2018 palveluiden toimimattomuutta koskeva palaute koski lähinnä Frankmonihakua sekä erityisesti Kirkanta-uudistuksesta aiheutuneita virheitä.

9 Henkilökunta

9.1 Kirjastot.fi-toimitus

Matti Sarmela , päätoimittaja	Kirjastot.fi-palvelukokonaisuus
Tuomas Aitonurmi , informaatikko	Kirjasammon toimittaja
Nina Granlund , suunnittelija	Kysy kirjastonhoitajalta, Makupalat
Mikko Helander , kuvaaja-editoija	Kirjastokaista.fi
Samu Juvonen , suunnittelija	Ohjelmistokehitys
Katja Kyllönen , suunnittelija	Kirjasampo.fi/Sivupiiri
Aija Laine , erityissuunnittelija	Kansallinen yhteistyö, Digi, eKirjasto
Päivi Litmanen-Peitsala , viestinnän suunnittelija	Viestintä ja markkinointi
Anna-Maria (Mia) Malm , planerare	Biblioteken.fi
Lotta Muurinen , kansainvälisten asioiden projektipäällikkö	Libraries.fi, kansainvälinen viestintä
Mia Nikula , suunnittelija	Kirjastot.fi-palveluiden käytön ohjaus, päivystys
Harri Oksanen , suunnittelija	Käyttöliittymäsuunnittelu ja grafiikka
Antti Salminen , suunnittelija	Ohjelmistokehitys, DevOps
Antti Sauli , suunnittelija	Libraries.fi, kansainvälinen viestintä
Panu Somerma , kuvaaja-editoija	Kirjastokaista.fi
Riitta Taarasti , verkkotoimittaja	Kirjastokaista.fi
Tuomas Peltari Suomen musiikkikirjastoyhdistys Turun/Helsingin kaupunginkirjasto	Musiikkikirjastot
Aino Ketonen , Helsingin kaupunginkirjasto Yleisten kirjastojen konsortio	Yleisten kirjastojen konsortio
Heikki Marjomaa , Helsingin kaupunginkirjasto	Pelit

9.2 Valtakunnallinen kehittämissyksikkö

- Matti Sarmela, yksikön päällikkö, päätoimittaja
- Kasimir Andersson, informaatikko
- Nina Granlund, suunnittelija
- Mikko Helander, kuvaaja-editoija
- Samu Juvonen, suunnittelija, irtisanoutui 1.12.2018
- Katja Kyllönen, suunnittelija
- Aija Laine, erityissuunnittelija
- Päivi Litmanen-Peitsala, viestintäsuunnittelija
- Anna-Maria (Mia) Malm, planerare
- Lotta Muurinen, kansainvälisten asioiden projektipäällikkö 1.7.2018 alkaen
- Mia Nikula, suunnittelija
- Harri Oksanen, suunnittelija
- Tuomas Peltari, informaatikko 20-prosentin työajalla
- Antti Salminen, suunnittelija
- Antti Sauli, suunnittelija, 1.6.2018 alkaen
- Panu Somerma, kuvaaja-editoija
- Riitta Taarasti, toimittaja
- Kirsi Vanharanta, erikoiskirjastovirkailija
- Joonas Kylmälä, siviilipalvelusmies (ICT) kevät 2018
Ukko Sarekoski, siviilipalvelusmies (ICT) syksy 2018

Yksikön viikkopalaverit pidettiin joka toinen tiistai heinäkuuta lukuunottamatta.

Kehityskeskustelut pidettiin tammi-helmikuussa.

Yksikön kehittämispäivä pidettiin Maunula-talossa 8.6.

Virkistyspäivä 13.12. pidettiin Palomuseossa ja Päivälehdän museossa.

Yksikön työyhteisvastaavana toimi Riitta Taarasti.

Osa-aikaisina valtakunnallisina Kysy kirjastonhoitajalta –palvelun toimittajina toimivat Tuula Valkeapää ja Matti Järvinen Helsingin kaupunginkirjastosta.

Tiina Gräsbeck Helsingin kaupunginkirjastosta luettelo osa-aikaisesti Makupalat.fi:hin.

Helsingin kaupunki teki valtakunnallisen kehittämistehtävän sisäisen tarkastuksen 2017-2018 ja julkaisi siitä tarkastusraportin 26.4.2018.

9.3 Kirjastot.fi-koordinaatioryhmä

- Katri Vääntinen, Helsingin kaupunginkirjasto, puheenjohtaja
- Juha Hälinen, Jyväskylän kaupunginkirjasto
- Leena Kinnunen, Rovaniemen kaupunginkirjasto
- Susanne Ahlroth, AVI
- Eeva Hiltunen, AVI
- Heli Kautonen, Kansalliskirjasto
- Antti Kalliola, Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto
- Susanna Kinnari, Diakonia-ammattikorkeakoulun kirjasto
- Tiina Helamaa, Väestöliiton kirjasto
- Tuomas Pelttari, musiikkikirjastot
- Malin Hollmén, FSBF

Koordinaatioryhmä kokoontui 6.6. ja 12.11. Ohjausryhmän sihteerinä toimi Nina Granlund. Koordinaatioryhmän muistiot: <https://www.kirjastot.fi/koordinaatioryhma>

9.3 Jäsenyydet työryhmissä

Finna-konsortioyhmä, Matti Sarmela (vpj.), Aija Laine (varajäsen)
Yleisten kirjastojen kansallisen käyttäjäkyselyn työryhmä. Matti Sarmela, Päivi Litmanen-Peitsala
Yleisten kirjastojen tilastotyöryhmä. Matti Sarmela, Aija Laine
Helsingin kaupunginkirjaston johtoryhmä. Matti Sarmela
Helsingin kaupungin kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan (KUVA johdon foorumi. Matti Sarmela
KUVA:n digitalisaatiotyöryhmä. Matti Sarmela
KUVA:n Fredriksberg-projektiryhmä. Matti Sarmela
Kaunokki-ryhmä. Tuomas Aitonurmi
Kirjasammon toimitus ja toimituskunta, Tuomas Aitonurmi, Katja Kyllönen, Matti Sarmela
Kirjastokaistan toimituskunta. Riitta Taarasti, Panu Somerma ja Mikko Helander
Suomen Kirjastoseuran fiktioyhmä. Tuomas Aitonurmi
Mediakasvatusseuran hallitus. Päivi Litmanen-Peitsala
Mediekunskapsarbete i Svenskfinland. Anna-Maria Malm
Svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag. Anna-Maria Malm
Svenska gruppen i Helsingfors stadsbibliotek. Anna-Maria Malm
Inkludera ännu Flera. Anna-Maria Malm
Mediekunskapsarbete i Svenskfinland. Anna-Maria Malm
Vanhustyön keskusliitto, SeniorSurf-työryhmä Päivi Litmanen-Peitsala
Varsinais-Suomen Turun kirjamesut –työryhmä. Päivi Litmanen-Peitsala
Yleisten kirjastojen neuvoston Digiopastus-työryhmä. Päivi Litmanen-Peitsala

Yleisten kirjastojen Suunta-asiakirjan päivitys –työryhmä. Päivi Litmanen-Peitsala

10 Opastukset, esitelmät, vierailut, yhteistyö

10.1 Koulutukset (Kirjastot.fi-palvelut)

- 6.4. Musiikkikirjastot.fi-esitys Musiikkikirjastoyhdistyksen kevätseminaari. Tuomas Peltari
- 4.5. Kirjasampo.fi-koulutus Suomen Kirjastoseuran Esko-työryhmän koulutuspäivä Oulu. Tuomas Aitonurmi.
- 11.4. Kirjasampo-koulutus Seamk. Tuomas Aitonurmi.
- 13.4. Tiedonhaku-kokonaisuus Finna-kirjastoille, Kirjastojen valtakunnallinen viestintäpäivä. Nina Granlund
- 18.1. Lounais-Suomen kirjastot seututapaaminen, esitys: Kirjastot.fi ja Finna.fi. Päivi Litmanen-Peitsala
- 15.3. Yhteiskunnallisen tiedon kirjastoverkosto, Tiedon visualisointi –iltapäivä, esitys: Tiedon visualisointi ja Kirjastot.fi. Päivi Litmanen-Peitsala
- 3.5. Lahden AKE, Kirjastolla on asiaa! –päivä, esitys: Valtakunnalliset palvelut Kirjastot.fi ja Finna.fi tunteen kautta. . Päivi Litmanen-Peitsala
- 22.10. Seinäjoen ammattikorkeakoulu, esitys: Kirjastot.fi ja muut valtakunnalliset palvelut. Päivi Litmanen-Peitsala
- 21.11. Lahden AKE, Omatoimikirjastopäivä, esitys: Miten palvelu tuodaan paikalle kun itse ei olla paikalla. . Päivi Litmanen-Peitsala
- 11.12. Helmet-alueen seudullinen koulutus, esitys: Mitä kuuluu tietopalveluun? Tietokannat ja tiedonlähteet paikallistiedon kautta. Päivi Litmanen-Peitsala
- 7.2. Kysy kirjastonhoitajalta –uudistus ja ylläpito Seinäjoen kaupunginkirjasto. Nina Granlund.
- 21.2. Kysy kirjastonhoitajalta –uudistus ja ylläpito Espoon kaupunginkirjasto. Nina Granlund.
- 11.1. Kysy kirjastonhoitajalta –uudistus ja ylläpito Helsingin kaupunginkirjasto, Nina Granlund.
- 26.-27.1. Educa-messut Nina Granlund, Päivi Litmanen-Peitsala, Anna-Maria Malm, Tuomas Aitonurmi, Katja Kyllönen.
- 16.11. Presentation av Biblioteken.fi i Vasa för personal i Vasa och Fredrika-biblioteken. Anna-Maria Malm
- 8.2. Kirjasammon tietokirjallisuusaiheet Helmet-alueen tietopalvelukoulutuksessa. Tuomas Aitonurmi
- 21.3. Kirjasammon ja Helmet-kirjaston tekemä Docventures-yhteistyö Meille vai teille –leffapalvelut kirjastoissa –koulutus
- 8.2. Lounais-Suomen AKE: Mediavalmennusta aikuisille –päivä, esitys Kirjaston tehtävät – kuuluuko digituki niihin. Päivi Litmanen-Peitsala
- 21.3. Yleisten kirjastojen konsortio, Meille vai teille –leffapalvelut yleisissä kirjastoissa päivä, esitys E-aineistojen markkinointi. Päivi Litmanen-Peitsala
- 6.4. Musiikkikirjastoyhdistyksen kevätseminaari, esitys: Verkkokirjastot ja some. Päivi Litmanen-Peitsala
- 12.4. Lahden AKE, Mediakasvatus ja digiosaaminen kirjastoissa –päivä, esitys: Kirjastot ja digituki . Päivi Litmanen-Peitsala
- 26.9. Lahden AKE, Pienten kirjastojen johtajapäivä, esitys: Kirjaston avulla päättäjä tarjoaa kuntalaiselle hyvinvointia. Päivi Litmanen-Peitsala

- 30.10. Joensuun AKE seututapaaminen, esitys: Verkkokirjastot ja some. Päivi Litmanen-Peitsala
- 18.4. Kirjastokaistan hyödyntäminen kirjastotyössä. PiKe-webinaari #5. Riitta Taarasti
- 13.2. VAKE-esittely, Varsinais-Suomen alueellinen kehittämispäivä Pori. Matti Sarmela
- 21.2. VAKE-esittely AKE/AVI/VAKE-kokous Tampere. Matti Sarmela
- 1.3. VAKE-esittely Helsingin kaupunginkirjaston esimiesfoorumissa. Matti Sarmela
- 13.3. VAKE-esittely AKE-Viestintäpäivässä. Matti Sarmela
- 14.3. VAKE-esittely Kansalliskirjastolle. Matti Sarmela
- 6.6. ja 12.11. VAKE-katsaukset Kirjastot.fi-koordinaatioryhmässä. Matti Sarmela
- 5.9. VAKE-esittely 5.9. AKE-koordinaattoreiden koulutuspäivässä. Matti Sarmela
- 9.10. Kirjasammon esittely SKS:lle. Matti Sarmela, Tuomas Aitonurmi
- 20.11. Kirjastot.fi-Raportointipalvelun esittely Helsingin kaupunginkirjaston johtoryhmän kehittämispäivässä. Matti Sarmela

10.2 Muut esitelmät, esittelyt ja luennot

- 25.4. ja 29.5. Musiikkikirjastotyön muutokset, varastointi ja poistot Kokoelmat – uhka vai mahdollisuus? -koulutus Pori ja Turku. Tuomas Pelttari
- 26.8. IFLA 2018 Malesia: Tale of a Library (englanninkielinen versio). Panu Somerma ja Mikko Helander
- 25.10. Tieteellisen kirjastoseuran seminaari: Iloa ja keveyttä some-viestintään. Riitta Taarasti
- 8.3. Kommunikation och samarbete på webben Kansalliskirjaston Ut med språket! Kielen päällä-seminaari. Anna-Maria Malm
- 19.3. All digital week Finland – från digiblaha till digiaha - Digilätinistä digioivallukseen. Osasto Helsingin kaupunginkirjaston kanssa. Anna-Maria Malm
- 13.4. Ruotsinkieliset viestintäkanavat ja sisällöt, Valtakunnallinen viestintäpäivä. Anna-Maria Malm
- 8.2. Finnan ja Suomi.fi-palveluiden esittely Helmet-koulutustapahtumassa. Matti Sarmela
- 19.4. Tanskan kirjastojen kuulumisia, YKN-kokous Oulu. Matti Sarmela
- 20.4. Metatietotuotannon kehittäminen kansallisesti, YKN-kokous Oulu. Matti Sarmela
- 23.5. EU:n tietosuoja-asetus, AKE/AVI/VAKE-kokous Lahti. Matti Sarmela
- 20.6. Yleisten kirjastojen tilannekatsaus, kons
- 20.11. Tietoon perustuva päätöksenteko digitalisoituvassa toimintaympäristössä Helsingin kaupunginkirjaston johtoryhmän kehittämispäivässä. Matti Sarmela
- 22.11. Finna-konsortior ryhmän toiminnan esittely, YKN-kokous Kuopio. Matti Sarmela

10.3. Osallistuminen seminaareihin, kursseihin, koulutustilaisuuksiin

- 26.-27.1. Educa-messut, osasto yhdessä Kansalliskirjaston kanssa. Anna-Maria Malm, Tuomas Aitonurmi, Nina Granlund, Katja Kyllönen, Päivi Litmanen-Peitsala
- 10.8. Kirjastoautoautopäivät Jyväskylä, oma ständi ja tietoisku. Tuomas Aitonurmi.
- 13.2. Valtiovarainministeriö, AUTA-hanke, Päätösseminaari. Päivi Litmanen-Peitsala
- 11.4. Valtiovarainministeriö Keväthumus-päivä. Päivi Litmanen-Peitsala
- 30.8. KAVI Mediataitoviikko Kick-off. Päivi Litmanen-Peitsala
- 21.8. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Unelmia ja digihommia –päivä. Päivi Litmanen-Peitsala
- 20.9. Liikenne- ja viestintäministeriö, Valtakunnallinen mediapolitiittinen verkosto –tapaaminen. Päivi Litmanen-Peitsala
- 3.10. Väestörekisterikeskus, Digituki Suomessa 2018 –verkostotapaaminen. Päivi Litmanen-Peitsala
- 4.10. KAVI Mediakasvatusfoorumi. Päivi Litmanen-Peitsala
- 5.-7.10. Turun kirjamessut, yhteisosasto Lounais-Suomen kirjastojen kanssa. Päivi Litmanen-

Peitsala, Tuomas Aitonurmi

25.10. Suomen kirjastoseura, Kenelle kansainvälisyys kirjastoissa kuuluu –seminaari. Päivi Litmanen-Peitsala

26.10. Aluehallintovirasto, Kirjastojen lakipäivä. Päivi Litmanen-Peitsala

1.11. Kansalliskirjasto Finna-viestintätyöpaja: Vaikuttajaviestinnän avaimet. Päivi Litmanen-Peitsala

8.11. Väestörekisterikeskus, Digituen antajien koulutustyöpaja. Päivi Litmanen-Peitsala

14.12. 333 pientä elefanttia – Finnan 5-vuotisjuhlaseminaari. Päivi Litmanen-Peitsala, Matti Sarmela

22.1. Kehmet-kehittämismalli. Matti Sarmela

30.1. Nimi- ja paikkatieto-seminaari. Matti Sarmela

14.2. Kohti avoimia palveluita 6Aika. Matti Sarmela

15.2. Boost the Value of Your Digital Collections. Matti Sarmela

21.3. Ketterät kaupungit. Matti Sarmela

21.3. Yleisten Konsortion hankintapäivä. Matti Sarmela

2.4. Ahjo-koulutus. Matti Sarmela

14.5 Digitalisaatio: Robotisaatio round table 2. Matti Sarmela

11.4. VM Digihumaus. Matti Sarmela

2.5. Kellutushankkeen kick-off –tilaisuus. Matti Sarmela

21.5. Tietosuojan avainhenkilöiden koulutus. Matti Sarmela

28.5. Digi muuttaa työtä ja toimintatapoja – miten? Matti Sarmela

1.6. Tekoälyä kaupunkiin. Matti Sarmela

12.6. Tietosuojaseminaari SFS. Matti Sarmela

29.-31.8. MyData 2018. Matti Sarmela

31.9., 5.10.,15.11. KUVA-esimiesvalmennus

27.9. Biografiasampo: suomalaiset elämäkerrat semanttisessa webissä. Matti Sarmela, Tuomas Aitonurmi

2.10. Kai Ekholmin juhlaseminaari. Matti Sarmela

4.10., 10.10., 29.10., Digitaalinen tiekartta –workshopit. Matti Sarmela

11.-12.10. KINE Vaasa. Matti Sarmela, Aija Laine

22.10. Excel 2016/O365 tehokäyttö. Matti Sarmela

24.10. Digitalisaatio - ketteryyttä palveluihin Matti Sarmela.

7.-8.11. OKM:n Kirjastopäivät. Matti Sarmela, Nina Granlund, Päivi Litmanen-Peitsala

3.10. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ajankohtaispäivä. Matti Sarmela

30.11. Helsingin keskustakirjasto Oodin kiitosavajaiset. Matti Sarmela

14.12. 333 pientä elefanttia – Finnan 5-vuotisseminaari. Matti Sarmela

24.10. Kuvailun tiedotuspäivä. Nina Granlund.

8.2. Alumnidag, Åbo Akademi. Anna-Maria Malm

15.2. Fortbildning om dataskyddsförordningen GDPR, Tampere. Anna-Maria Malm

8.3. Nationalbibliotekets ”Ut med språket! Kielen päällä-seminarium! (puhujana). Anna-Maria Malm

13.4. Valtakunnallinen viestintäpäivä. Anna-Maria Malm

24-25.5. Finlands svenska biblioteksförningens biblioteksdagar. Anna-Maria Malm

6.9. AKE-koordinaattoreiden kehittämispäivä. Anna-Maria Malm

3.10. Digituki Suomessa – Digituen järjestäjien verkostotapaaminen. Anna-Maria Malm

23.10. Smart och säker på webben. Anna-Maria Malm

7-8.11. OKM:n kirjastopäivät. Anna-Maria Malm

12.11. Kirjastot.fi:n koordinoitiryhmä. Anna-Maria Malm

15.11., 22.11: Förmedla mera – inspirationsturné–Vasa, Helsingfors

10.4 Vierailijat

Wikimedia-yhteisön toimittajat. 3.10. Kirjastot.fi-toimitus.

10.4.1 Vierailut

8.5. ValtioExpo, paneeli Jos ei digi maistukaan – pitääkö olla huolissaan. Päivi Litmanen-Peitsala
4.-6.2. Århusin, Kööpenhaminan, Silkeborgin ja Malmön kirjastot. Matti Sarmela
4.4. YLE:n Mediatalon uuteen tilakonseptiin tutustuminen. Matti Sarmela
21.6. Tutustuminen Ylen strategia- ja analyyttikatyöhön. Matti Sarmela
20.9. Varastokirjaston kokoelmayhdyshenkilötapaaminen Kuopio, musiikin varastoinnin tilanne. Tuomas Pelttari
21.11. Varastokirjastoon tutustuminen, Kuopio. Matti Sarmela, Aija Laine

10.5 Yhteistyö sidosryhmien kanssa

Ks. jäsenyydet työryhmissä ja toimintakohtaiset toimintakertomukset yllä.

Metatietoekosysteemi-tapaamiset Kansalliskirjaston kanssa. Matti Sarmela
Finto-tapaamiset Kansalliskirjaston kanssa. Matti Sarmela
Hankerekisteri-VADI-tapaamiset AVI. Matti Sarmela
Kansalliskirjasto-VAKE/Helsingin kaupunginkirjaston yhteistyötapaamiset. Matti Sarmela

5.6., 15.8. KUVA-johdon seminaarit. Matti Sarmela
20.8. Kirkanta-PKS-toimipaikkarekisteri-tapaaminen. Matti Sarmela
10.3., 5.11 Yleisten kirjastojen konsortion ohjausryhmän kokoukset. Matti Sarmela
15.3. YKN työvaliokunta (metatietoprosessin kehittäminen). Matti Sarmela
23.3. Tekoälytapaaminen Kansalliskirjasto ja CSC. Matti Sarmela
9.4. Turun ja Jyväskylän big data -projekti ja Raportointipalvelu. Tampere. Matti Sarmela
10.4. Automaattisen kuvailun verkosto, Kansalliskirjasto. Matti Sarmela
8.5. Kirjastojen tietojohdamisen tapaaminen AVI. Matti Sarmela
24.9. Kirkanta-Finna-tapaaminen Kansalliskirjasto. Matti Sarmela
3.10. Wikimedia-toimituksen tapaaminen. Matti Sarmela
25.10. Finna-verkkokirjasto-konsepti, Kansalliskirjasto. Matti Sarmela, Päivi Litmanen-Peitsala
26.10. Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmän fiktioaineistiryhmän ja Kirjasammon toimituskunnan yhteiskokous. Matti Sarmela, Tuomas Aitonurmi
14.12. Piki-kirjastot ja Suomi.fi-palvelut, VRK. Matti Sarmela
10.1., 6.2, 16.8, 13.9 Inkludera Flera möte – Planering av All digital week. Anna-Maria Malm
12.3. Boksampo-möte i Vasa. Anna-Maria Malm
21.3., 5.6. Svenska gruppens möte, Helsingfors. Anna-Maria Malm
13.4 Valtakunnallinen viestintäpäivä, Helsinki. Anna-Maria Malm
24.4, 27.9. Svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag, möte i Tammerfors. Anna-Maria Malm
7.5. 5.6, 27.6, 22.8, 13.11. Svenska samarbetsgruppen för utvecklingsuppdrag, Skype-möte. Anna-Maria Malm
14.6. AKE-webbside-möte. Anna-Maria Malm

16.11. Möte med Vasa stadsbiblioteks AKE-koordinater. Anna-Maria Malm

11 Julkaisut

Kirjastot.fi-viestintä ja –somekanavien lisäksi:

Toimituksen kirjoittamat artikkelit

Kirjastosomessa jyrää Facebook, Kirjastolehti 4/2018. Päivi Litmanen-Peitsala

<http://www.kirjastokaista.fi/category/valokeilassa>

<http://www.kirjastokaista.fi/sv/i-fokus>

<http://www.kirjastokaista.fi/en/in-spotlight>

Kirjastot.fi-palveluista kirjoitettu

Kirjasammosta on kerrottu seuraavissa vuonna 2018 julkaistuissa lehtiartikkeleissa, verkkojulkaisuissa ja radio-ohjelmissa:

Kulttuuri kukoistaa -blogi: *Kotimaiset kirjat vievät helvetistä kiirastuleen* 5.1.2018

Reader, why did I marry him? -blogi: *Suomalaiset kirja-aiheiset podcastit* 21.2.2018

Sini Valanne: *Kääntäjä valloillaan? : Poistot, lisäykset ja korvaukset sekä eettisyyden ulottuvuudet Marko Hautalan Kuokkamummo-teoksen englanninnoksessa (pro gradu)*, Jyväskylän yliopisto 6/2018

Kirjavuoden helmet ja puheenaiheet messuilla Turun Kirjamessuilla Viro tutuksi 5.-7.10.2018, STT Info / Turun Kirjamessut 3.9.2018

Docventures 2018: tieto on valtaa! Helmet.fi 10.9.2018

Kirjastoseura Turun Kirjamessuilla: Lukevien miesten paneeli, Suomen Kirjastoseura 11.9.2018

Eero Hyvönen, Petri Leskinen, Minna Tamper, Heikki Rantala, Esko Ikkala, Jouni Tuominen and Kirsi Keravuori: *BiographySampo - Publishing and Enriching Biographies on the Semantic Web for Digital Humanities Research*, SeCo 12/2018

Jari Pietiläinen: *Tuoreessa Helmet-lukuhaasteessa on täydet 50 kirjaa – Tästä kirjapaketista puhutaan vuonna 2019*, Helsingin Uutiset 27.12.2018

Kirjastokaista oli esillä vuonna 2018 toistuvasti Lukukoira Sylvin -blogissa.

<http://kuonokirjassa.blogspot.fi>